



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

**Microsynodus Norinbergen.**

**Mosham, Ruprecht von**

**[Köln]**

**VD16 M 6434**

Capvt III. Osiandrismi & Lutheranismi.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-36760**

OSIANDRISMVS ET LVThERANO.  
Credo domine, adiuua incredulitatem meam, oret at-  
que precetur.

CAPVT III.

Osiandrismi & Lutheranismi.



Ge uero nunc ad tertium huius disputa-  
tionis caput accedamus, si prius sententiam ecclesiarum de iustificatione, quã  
hic extra ordinem constabilire nituntur,  
refutauerimus, & quã nullibi illorũ dogma sibi con-  
stet, quãquã uaria & incerta apud illos sint omnia,  
ostenderimus.

Primum, uanum, nouum & antehac inauditum si-  
gmentum est, quo pro suo commo-  
dum fingunt duplicem iustificationem: Appellantes aliam effectiuam, non  
ab effectu, sed à causa efficiente, quam rectius appel-  
lassent efficientiuam, ut inferius latius explicabitur.  
Aliam iustificationem nominant declaratiuam, quã  
iuxta eorum fictionem potuissent eo modo & eadem  
opera appellare probatiuam, laudatiuam & pronun-  
ciatiuam, qua homines iustitiam dei obscuram & con-  
trouersam, iustam probant, laudant, declarant uel p-  
nunciant: tanquã uero iustitia dei uel obscura uel con-  
trouersa sit, uel p-batione, uel declaratione, uel pro-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

nunciacione hominum egeat. Gloriam seu claritatē ab hominibus non accipio, ait Christus Iohan. v. Ad hoc eorum commentum allegarunt locum Lucae vij. ubi inquit: Publicani iustificauerunt deum baptizati baptis- mate Iohannis, ubi iustificare non iustum probare, laudare, declarare uel pronūciare, ut aduersarij asse- runt, sed iustitiam dei recipere, uerbo iustitiæ crede- re & obedire significat, quod & præcedentia & se- quentia uerba apertissime declarant, nam statim sub- iungitur: Pharisei autem & legisperiti consilium dei spreuerunt aduersus semetipsos, non baptizati ab eo. Vbi uerba illa, consilium dei spreuerunt, & præcedē- tia, de laude & baptis- mate Iohannis, quæ inter alia referuntur, scilicet, Et omnis populus audiens & pu- blicani iustificauerunt deum, ex diametro, tanq̃ con- traria opponuntur consilio phariseorum spernentium baptis- mū Iohannis, ut altera sententiā ex alterius con- trariā declaratione facile intelligi & interpretari possit, ut sit sententiā, Publicani iustificauerunt deū, id est, iustitiam dei receperunt, testimonio Christi et consilio de baptis- mate Iohannis recipiendo credide- runt, & non sicut pharisei & legisperiti spreuerunt, qui baptizari nolebant à Iohanne, qui uerbis Christi & testimonio de Iohanne non credebant. Ex quibus

¶ d iij



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

omnibus plane liquet, Osiandriū cum suis collegis nunquam intellexisse, quid sit iustificare deum. Est enim iustitia dei credere & obedire, non obscuram & controuersam iustitiam dei declarare, laudare & pronunciare, ut illi astruere ausi sunt, cum iustitia dei credentibus obscura & controuersa non sit, praesertim cum iustificare deum & iustitiam dei apprehendere nemo possit, nisi qui credat, clarissimo testimonio Apostoli, qui ait: Iustitia enim dei per fidem Iesu Christi in omnes & super omnes eos qui credunt. Omnes enim peccauerunt, & destituuntur gloria dei. Iustificantur autem gratis per illius gratiam, per redemptionem quae est in Christo Iesu, Rom. iij. Sic itaq; cum ruina magna ruit ecclesiarum altera iustificatio declaratiua, probatiua, laudatiua, pronuntiatiua, mera ineptiae, figmenta absq; uerbo, & plane somnia Osiandrina, quibus tamen confisus, ausus est ponere nouum & inauditum genus iustificationis.

Concludimus itaq; q; quemadmodum est solūmodo unus deus, unum baptisma, unum uerbum dei aeternum, quod est Christus filius dei uiuentis, quo deo reconciliamur, una fides qua reconciliationem apprehendimus: quod sic etiam non est, nisi una sola iustifica-



## RVM ANTICHRISTIANISMVS.

tio effectiua ab effectu, à facto, ab opere, non à causa efficiente sola, ut Osiander asserere conatur, qua uere iusti coram deo & hominibus efficiuntur, qua denique remissionē praeatorum peccatorum per fidē Christi assequimur, cum spe uirtute & spiritu dei in posterum abstinendi à peccatis, ut omnis nostra gloriatio, & ratione anteaactorum peccatorum & futurorū bonorum operum prorsus excludatur, ut omnis gloria sit dei, ut ipse solus sit iustus, iustificans eum, qui est ex fide Iesu, ut si quis gloriatur, merito in domino & non in seipso gloriatur, cum fides sit gratuitum & inenarrabile donum dei, respiciens non minus ad redemptionem Christi, qua ablata sunt peccata praeterita, quam ad sanctificationem spiritus sancti, cuius auxilio & intercessionem cauentur peccata futura, & mortificatur caro in corpore sub perpetua poenitentia & cruce.

Hæc est uera & genuina iustificatio christianorū, quā Lutherani hæcenus nec sciuerūt nec docuerunt. Quādoquidē ab ea separarūt uerbū legis, legē fidei, & p̄ consequēs poenitentia & crucē. Item separarunt charitatem, totius iustificationis perfectionem, & ueram plenitudinem fidei, τὸ πλήρομα τοῦ νόμου, plenitudinem legis, quæ est dilectio, à fide qua iustificamur.



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Nam ad ueram iustificationem requiruntur tria, quae inseparabiliter cohaerent, & mutuo se respiciunt, quorum alterum ab altero abesse non potest, nempe Verbum, Fides, & Charitas.

Iustificamur igitur non monacha Lutheranorum fide, sed monarcha, unitrina, deifica & euangelica fide, quae in unitrino uerbo & uirtute Patrem, Filium & Spiritum sanctum comprehendit, plerophoria & plenitudine fidei perfecta & absoluta, à monade incipiens, per monada progrediens, & in monade desinens, hoc est, à uerbo per fidem in charitatem. Quoniam ex ipso & per ipsum & in ipso illo unitrino uerbo sunt omnia. Ipsi gloria in secula.

Nec hic proderit mira sophistica Osiandri, quae monacha Lutheranorum fidei patrocinari conatur, asserens & illos fidem non absq̃ uerbo neq̃ sine charitate docere. Contestans praeterea, sicuti mortuus homo non est homo, sed cadauer: ita mortua fides non sit fides, sed figmentū carnis, nullam plane habens iustificandi uim, quia absit charitas. Sic etiā cauillatur (contestatur dicere uolebam) fidem sine uerbo, non fidem, sed manifestam idololatriam esse, cum tamen paulo post tam constanter inconstantem suam contestationē & assertionem, tanq̃ suo se gladio iugulans, & suo se



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

mendacio illaqueans, omnem inuertat, inquiens: Cum autem opera negamus iustificare, non tantum de operibus carnalibus ante fidem absq; spiritu sancto factis loquimur, uerū etiam de bonis illis operibus, quæ à iustificatis ex fide, operante in eis spiritu sancto fiunt. Ideoq; interdum Pauli genuinam sententiam & Ambrosij autoritatē secuti dicimus, Sola fides iustificat. Hactenus Osiander. In his paucis uerbis priorem assertionem ipse aduersarius oppugnat, & plane inuertit. Nam cum dicit, q; opera à iustificatis ex fide, operante in eis spiritu sancto facta, non iustificent, hic statim charitatē, imò spiritum sanctum & uerbum fidei, quod est Christus, à iustificatione separat. Hæc est constantia doctrine Osiandrinæ & Lutheranæ, qua pergit monacham illam & solitariam tot modis peruersam fidem peruerse defendere, & cauillationibus & mendacijs, cum sibi ipsi ubiq; dissimilis & contrarius sit, manifestius & imprudentius prodere, q̄ nemo potuisset aduersariorum impugnare, denudare & pudificare. Et infert seipsum declarans & interpretās, inquiens: Sola fides iustificat. Quorum uerborū, si lingue proprietatem & usum sacrarum literarum spectes, nullo modo ea sententia esse potest, quam aduersariorum nostrorum impudens & excæcata malitia p



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,  
calumniam nobis obrudere & affingere nititur, scilicet q̄ monacha & solitaria fides, quæ sit sine uerbo, sine charitate, sine bonis operibus, iustificet. Deinde pergit Osiander monacham illam fidem defendere, declarare & interpretari, & inquit: Sed hæc est potius sententia: Fides quæ non est solitaria, sed quæ habet secum uerbum dei cui innititur, & charitatem, in quam redundet, sola tamen iustificat. Hactenus uerba Osiandri sunt.

Hic uides prudens & cordate lector, quò aduersarius noster in nostra castra transfugiat, & a Lutheranorum doctrina desciscat atq; deficiat, nostræq; monarchæ fidei & monarchiæ doctrinam per omnia amplectatur, & armis nostris spiritualibus sese tueri conetur: non solum in corde credens, sed & ore p̄fitens, quod nos tanto studio contra aduersarium astruere conamur. Nempe, q̄ fides uera & iustificans, monacha & solitaria esse nullo modo possit aut debeat, sed τῆς μόνῃς πίστεως, solitrinæ aut unitrinæ fides, quæ perpetuo & inseparabiliter secum habeat uerbum & charitatē, uera fides monarcha uel monotriarcha potius.

Sed audi quæso, quàm statim hanc tam piam, tam rectam, tam perfectam & Christianam confessionē, inaudita, quin potius stulta & inepta sophistica reuo-



RVM ANTICHRISTIANISMVS,

et, inuertat, eludat, & rursus leuissimus transfuga  
in castra Lutheranorum transfugere conetur, defen-  
dens more Lutheranorum recte & pie dici, Sola fi-  
des iustificat, uolens id tueri similitudine locutionis sa-  
cræ scripturæ apud Danielem, quæ tamen adeo dissi-  
milis est, & nihil sane ad propositum quadrat, ut nihil  
possit esse dissimilius & contrarium magis.

Sed libet illius uerba & similitudinē ipsam ad uer-  
bum adscribere, ut lector portēta illa Lutheranica et  
Antichristianica spectare, non solum animo comple-  
cti & considerare possit. Sic enim inquit: Sicuti in si-  
mili genere locutionis, cum Daniel cap. x. dicit, *Vidi  
autem ego Daniel solus uisionem*: non est, nec esse  
potest ea sentētia, quòd Daniel fuerit solitarius dum  
uideret uisionem, sed ea potius est propria, genuina,  
& manifestissima sententia, q̄ Daniel, qui non erat  
solus aut solitarius, sed habebat secum suos domesti-  
cos & familiares, id quod textus clare dicit, *solus ta-  
men uisionē uiderit*. Et pergit cauillādo, quod p̄ se fal-  
sum est, cōfirmare, & ait: Quòd si quis Danielis uer-  
ba in hoc sensu recte, proprie, minimeq; ambigue dicta  
esse concedit, cogitur & nostra in tali sensu recte, p̄-  
prie, minimeq; ambigue dicta esse cōcedere. Si autem



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,  
noſtra calumniari, deprauare, & in alium ſenſum tor-  
quere nititur, iam profecto ſeſe ne ſacris quidem lite-  
ris parcere declarat. Deinde pergit comparare ſen-  
tentias, nempe illam, Daniel non fuit ſolus, et tamen  
uidit uifionē ſolus, cum ſententia quæ habet, Fides Lu-  
theranorum monacha non eſt ſola, & tamen iuſtificat  
ſola. Et infert, inquiēs: Cum enim diuerſiſſimæ & diſ-  
ſimiliſimæ inter ſe ſint hæ duæ ſententiæ, Fides eſt ſo-  
la, & fides iuſtificat ſola, ſicuti & ille: Daniel eſt  
ſolus, & Daniel uidit uifionem ſolus. Et tandem con-  
cludit Oſiander, & transfugit non ſolum à noſtra,  
ſed etiam à ſua ipſiusmet opinione, ſententia, confeſſi-  
one atq; conteſtatione, quam paulc̄ ſuperius apertis  
& diſſeris uerbis fecerat, omnia pernegās & inuer-  
tens, quæ iamiam dixerat atq; confirmârat, & tandē  
atq; poſtremo non aliter inferens & concludens, ac ſi  
Daniel ipſe clariſſimus & Chriſtianiſſimus prophe-  
ta Lutheranus fuiſſet, aut unquam dixiſſet atq; aſſe-  
ruſſet recte & ſancte dici & doceri poſſe, Sola fi-  
des iuſtificat, quæuis fides ſola non ſit, nec ſola eſſe poſ-  
ſit. Et deinde concludēdo & inferendo ait Oſiander:  
Qui nobis priorem ſententiam, quam nunquam docui-  
mus aut conceſſimus, affingit, & poſtერიorem, quam  
ſolam profitemur ac defendimus, diſſimulat atq; ſup-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

primit, nosq; hac calumnia suspectos reddere laborat,  
 is eadē opera & calumnia Daniele[m] impetit, eiusq;  
 uerba peruertit, & ita non nobis, sed sibi ipsi fidem de-  
 rogat. Deinde ueluti re bene gesta, & tanquam ante  
 uictoriam triumphum adornans, addit epiphonema et  
 acclamationem, inquit: Huius autem nostrae sanae  
 & Apostolicae doctrinae, clara, certa, & contra in-  
 ferorum portas inuicta testimonia, in sacris literis ha-  
 bemus, id quod paulo post, dum tua confutabimus, au-  
 dies. Haec est defensio, hoc est patrocinium (quod ta-  
 men in conclusionibus Antinomicis Martino Luth.  
 praestare non uult Osiander) quo tuetur monachā Lu-  
 theranorum fidem. Haec est dissimilis similitudo, per  
 quam non solum hoc dogma fortiter, ut sibi quidem ui-  
 detur, defendit, sed etiam Danielē tot seculorum spa-  
 tio ante uiuentē & uaticin. antem, Lutherana secta &  
 haeresi infectum fuisse euincit, quia uidit scilicet uisio-  
 nem solus, licet non fuerit solus, sicuti Lutheranorum  
 monacha fides non est sola, & tamen iustificat sola.

Sed nunc serio rem maxime seriam, cum multarū  
 myriadam hominum christifidelium animarum iactu-  
 ra cōiunctam, tractemus, & uideamus quid sit in aeter-  
 num dei uerbum, quod est Christus Iesus, ἀντιδοξίαν,  
 ludere cauillis, & impia atq; odibili sophistica illud



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

conspurare, blasphemare, & ut Apostolus loquitur, pedibus calcare.

Primū omnium, magna & singulari admiratione dignū est, q̄ Oslander tam incogitans non animaduertat, q̄ tam mire pugnantia & minime cōsentanea p̄ tam certis & pbatis infert & urget, cōstanter asserit, tametsi in effectu neget, q̄ uera, uiua, efficax, & iustificans fides, absq; uerbo & charitate esse nō possit: & q̄ tantum absit, ut fides sine uerbo, uera fides dici debeat, ut etiam idololatria dicenda sit. Præterea, q̄ quemadmodum homo mortuus, non est homo, sed cadauer: sic etiā fides absq; charitate & uere bonis operibus, mortua sit, non dicenda fides, sed figmentū carnis. Hæc recte, pie, & christianè dicta sunt & dicuntur ab Osandro & Lutheranis: si sic perpetuo dicerent & docerent, ac non continuo, quæ hic inseparabiliter, essentialiter, & substantialiter fidei inesse & inherere asserunt & testantur, rursus inaudita sophistica, loxtali & pestifero multarum conscientiarū & animarum ueneno sciungerent ac separarent. Hic status causæ est, hic consistendum est, hic uexilla figenda & ancora iacienda est.

Si uera fides sine uerbo non est, nec esse potest, quinpotius sine uerbo, uera idololatria est, ut ipsi qui-



## RVM ANTICHRISTIANISMVS.

dem nobiscum fatentur aduersarij, ergo fides sine uerbo non iustificat, quandoquidē uera & uiua, non ficta & mortua fides iustificat, igitur monacha, sola fides non iustificat, quia uera fides inseparabiliter, essentialiter, & substantialiter in se habet et complectitur uerbum dei, ergo non est sola, solitaria & monacha. Si sola & monacha non est, igitur nec sola quidem iustificat, quia sola esse non potest: Quia fides sine uerbo, idololatria est. Quis autem nescit idololatriam nō iustificare, sed damnare? cōsequitur igitur clarissimo ipsiusmet Osiandri suorumq; collegarum testimonio, quod sane deinceps inficiari nunquam poterunt, cum unā epistolam & libellum suum, quo quinque meis scriptis respondere conati sunt, suapte manu subscripserint, & suo ipsorum chirographo corroborauerint & communierint, scilicet, quod uera, uiua, efficax & iustificans fides nunquam sit sola, neque iustificet sola: quia de sua natura, substantia, & essentia non possit esse sola: & talem sane fidem, impossibile est esse solam: quandoquidem sola, amittit naturam & proprietatem ueræ, uiuæ, & iustificantis fidei: Igitur nullo pacto iustificat sola, præsertim quum ad ueram iustificationem requiratur uerbum dei æternum, quod est **CHRISTVS**, uerbum







## RVM ANTICHRISTIANISMVS:

Apostolus testatur, & consummatio ac plenitudo legis. Quia qui diligit alterum, legem expleuit. Et tota lex dei in uno sermone completur, nempe in quinque illis breuissimis uerbis: Diliges proximum tuum sicut teipsum, ut Apostolus ad Galat. asserit. Ergo diuina illa & clementissima omnia exuperans charitas, perpetua, inseparabilis, consubstantialis & essentialis comes & socia fidei, à uera, uiua, & iustificante fide nunquam abesse potest neque debet.

Recte itaque hoc loco & sancte, atque adeo *doctores*, cum tota Romana ecclesia & tota scriptura concludit Osiander: Quòd fides uera, uiua & iustificans, nunquam sit sola: quia ultra & præter uerbum, etiam penes sese semper & perpetuo habeat charitatem. Igitur non est sola, sicut Daniel à suis familiaribus & domesticis comitatus, non erat solus.

His iactis & confirmatis fundamentis, ueluti fixis castris & uexillis, sic etiam contestantibus, protestantibus & asserentibus aduersarijs, contra hostes Monarchiæ, Vnitriæ & monarchiæ fidei omnes singulos & uniuersos infero, assero, decerno & pronuncio: Quòd quemadmodum fides nunquam potest esse sola, monacha & solitaria, sicuti eam solā, monacham & solitariam constituerunt, castrarunt, & suis ueris  
ff



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

& perpetuis comitibus priuârunt Lutherani. Quod  
sic etiam nunquam iustificet sola, sed unitrina & mo-  
narcha fides, quæ in se complectitur uerbum, fidem &  
charitatem. Et q̄ istæ duæ sententiæ, inter se se nō sūt  
diuersissimæ & dissimilimæ, ut asserit Osiander: nem-  
pe, fides est sola, & fides iustificat sola. Nam quem-  
admodum fides de sui natura,  $\mu\omicron\nu\alpha\chi\omega\varsigma$  unitrino mo-  
do est sola, sic etiam  $\mu\omicron\nu\alpha\chi\omega\varsigma$  unitrino modo iustifi-  
cat sola. Cum autem ex proprietate, essentia & natu-  
ra sua, nunquam sit nec possit esse sola & monacha: er-  
go nec iustificat quidem sola & monacha, sed unitri-  
na & monarcha. Alioqui necesse foret, ut in iustifi-  
catione indueret aliam naturam, & discederet à pro-  
prietate, essentia & natura sua, præsertim cum deus  
sit qui iustificet. Debet itaq; fides, quæ uerbum dei et  
deum in uerbo apprehendit, esse sola, quemadmodum  
deus est solus, cum nomina & uerba debent esse con-  
uenientia rebus. Nunc cum deus, qui iustificat,  $\mu\omicron\nu\alpha\chi\omega\varsigma$   
sit solus, sed solus trinus et unus: sic igitur debet fides,  
non  $\mu\omicron\nu\alpha\chi\omega\varsigma$ , sed  $\mu\omicron\nu\alpha\chi\omega\varsigma$  esse sola, hoc est, unitrina,  
una, sola & trina, sicuti deus unitrinus est, unus, solus  
& trinus est. Et cum superius ostenderit & pro-  
bauerimus, atq; adeo quidem clarum & apertum sit,  
ut nemo tam impudens esse possit, qui inficiari audeat



◊ RVM ANTICHRISTIANISMVS ◊

at, quod ad iustificationem necessarium sit uerbum dei  
æternum, quod est CHRISTVS: quod deni-  
que necessaria sit lex fidei, lex spiritus uitæ, simul etiã  
consummatio & plenitudo legis, dilectio & charitas:  
Consequitur igitur, quod fides sola monacha non iusti-  
ficet, sed unitrina monacha fides: Quia sola nunquã  
est nec esse potest, sicuti deus nunquam solus, solitari-  
us, orbatus & desertus est, nec quidem esse potest: sic  
etiam attestantibus atque approbantibus aduersarijs  
& hostibus ueræ & unitrinæ fidei, qui asserunt & li-  
berè fatentur: Quod fides, ubi sola & monacha sine  
uerbo est, idololatria est. Præterea ubi sola monacha  
& solitaria est, priuata & orbata charitate, mortua  
sit, fides nulla sit, figmentum carnis sit, ut ipsemet cla-  
ris & apertis uerbis fatetur Osiander,

Dicere itaque & docere, sicut hic dicit & docet  
aduersarius noster, eiusq; collega & ecclesiasta  
Norinbergen. Fides non est sola, neque potest esse so-  
la, & tamen iustificat sola: est dicere & docere,  
ipsummet aduersariorum confessione & assertio-  
ne, Idololatria iustificat, Fides mortua iustificat,  
Figmentum carnis iustificat, Fides Monacha iusti-  
ficat, Solitaria & deserta fides iustificat, Orbata

ff ij



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,  
fides uerbo & charitate iustificat, Deus pater & fi-  
lius & spiritus sanctus non iustificat, sed Deus mo-  
nachus Lutheranus & solitarius, non trinus, solus  
& unus iustificat. Vntrina deitas non iustificat, sed  
solitudo deitatis sine patre, filio, & spiritu sancto iu-  
stificat. Hic sese prodit Monachismus fidei. Hoc est  
mysterium fidei monache, nunc per palingenesiam fi-  
dei nostræ in fidem monarcham & fidei monarchiam  
regenerandæ & conuertendæ, ut regenerata & con-  
uersa iuxta Esaiam, Esa. xxxv. lætetur deserta & in-  
uia, exultet solitudo, & floreat quasi liliū, & erit tan-  
dem ibi semita, & uia sancta uocabitur, Non transi-  
bit per eam pollutus. Et subiungit ibidem Esaias: Et  
hæc erit uobis directa uia, ita ut stulti non errent per  
eam. Nam cum nos in nostrâ monarchia & palingene-  
sia fidei, Vnum solum necessarium esse doceamus,  
nempe uerbum fidei ab æterno increatum, in tempore  
in Christo incarnatum, nunc in mysterio uerborum & il-  
lustratum, & per unam solam monarcham non mona-  
cham fidem, per unam solam legem fidei, per unam so-  
lam uiam illustrandum, & orbi terrarum tanta clari-  
tate denunciandum, ut ne stulti quidem deinceps errare  
possint: (nā ubi uiae plures sunt, facile erratur à ui-  
atoribus: ubi uero non est nisi una sola uia, ne stultissimi



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

mi quidem & infantissimi errare possunt. Hanc diuinae doctrinae uiam, si ecclesiae Norinbergen. caelitus illis Norinbergam ultro delatam, agnoscere & profiteri uoluissent, nunquam tam grauius & miserabili modo pudefierent, & clarissimam & gloriosissimam rempu. Norinbergen. quam suis impijs & sophisticis nugis obcaecarunt, coram toto orbe Christiano pudefacerent, et tantae caecitatis ream manifestarent atque proderent.

Et quauis iam plane euicta & triumphata causa sit, & monarchia & palingenesia fidei, & fides monarcha fidem Lutheranorum monacham & solitariam prorsus iugulauerit & occiderit, ut quemadmodum granum frumeti, in terram proiecta & mortua, ferat tandem aliquando fructum multum, utq; iuxta Esaiam, solitudo nunc exultet & floreat quasi liliū: tamen iustae euidentiore & clarioris illustrationis causa (ut Lutherani omni dubio liberentur, ultra praedicta omnia ad similitudinē Osiandri, qua euincere conatur, Quod quuis uera & iustificans fides non sit sola, nec unquam possit esse sola, tamen sola iustificet) respondere, & quam similitudo sit omnino dissimilis, aperire, licet res per se iam pateat, & dissimilitudinis ratio cuius obuia, aperta & manifesta sit: Daniel non

ff. iij



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

fuit solus, solitarius & monachus, & tamen uidit uisionem solus: Ea sententia nihil habet neq; incommodi, neq; difficultatis, neq; ambiguitatis: quia facile fieri poterat, ut Daniel existens non solum cum suis familiaribus & domesticis, sed etiam in medio copiosissimi exercitus, & in multo maxima turba hominum, ut tamen uideret aliquid, quod nemo reliquorum in toto exercitu uel alia multitudine mortaliū uideret. Nam quod Daniel solus non erat, & solus uisionem uideret, forte fortuna euenerat: poterat tamen non esse solus, & non solus uidere uisionem.

Sed quid hoc, quæso Osiander, ad monacham Lutheranorum fidem, & ad scandalosam & impiam illam locutionem, qua asserunt Lutherani: Sola fides iustificat, charitas non iustificat: Sola fides iustificat, opera non iustificat? & fatentur tamen interim impudenter & imprudenter, quāuis recte & uere, quod fides de sui natura & proprietate non sit nec esse possit sola, cum tamen Daniel sine omni suo & aliorum incommodo poterat esse solus. Sic etiam Helias relictus erat solus, et Moyses solus ascendit in montem. Et miror q; Osiander non potius iam adductis exemplis usus sit, ubi sic argumentari licuisset: Helias reli-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

Deus erat solus, & Moyses ascendit solus ad dominum in montem. Igitur recte dicitur, Sola fides iustificat. Quæ sane argumentatio longe fortior & firmiter fuisset, quam cum infert: Daniel non fuit solus, & tamen uidit uisionem solus: ergo recte pieq; dicitur, sola fides iustificat. Hæ sunt Osiandrinæ, & aduersus inferorum portas inuictæ argumentationes, quibus probat recte sancteq; dici, Sola monacha Lutheranorum fides iustificat.

Quis potest illorum ineptias tam uanas, & plane stultas, non effusissime ridere? Nam cum concedunt, quod fides sine charitate sit mortua, & asserunt interim tamen, quod sola fides iustificat, p̄inde est ac si dicerent & affirmarent: Daniel solus sine uisu mortuus & cæcus, uidit tamen uisionem solus. Verum enim fides sine uerbo & charitate caeca & mortua non iustificat, sic nimirum Daniel sine uisu mortuus aut cæcus, uisionem uidere solus non potuit, quia Daniel amplius non erat: sicuti fides mortua, fides non est, quemadmodum & homo mortuus, homo non est, sed cadauer, ut Osiander ipse testatur, & recte quidem. Quemadmodum itaque Daniel sine uisu & uita uisionem solus uidere non potuit,



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

sic fides sine certissimo periculo uitæ suæ, & manifestissimo idololatriæ crimine, sola non est nec sola iustificat. Sic oportet iridentes, sophisticantes, & uerbū dei blasphemantes, uerbo ueritatis ridere & ludere, & toti orbi Christiano ridendos propinare, ut dediscant & desistant tandem maledicere, & filium dei uiuentem in uerbo suo blasphemari blasphemare.

Præterea nos sic arguemur, uel lamentamur potius contra Lutheranos, q̄ falsò & impie dicant et doceant: Sola fides iustificat, quandoquidem fidē priuant à dextra uerbo, & à sinistra charitate, dicentes & asserentes: Sola fides iustificat, Lex dei, Lex fidei, Lex spiritus uitæ non iustificat. Item, Sola fides iustificat, charitas non iustificat, clarissimis uerbis iustificantem fidem, monacham, castratam, orbatam suis perpetuis comitibus constituentes. Nunc cum ipsi met contra seipsos fateantur, q̄ fides uera, uiua & iustificans, non possit nec debeat ullo modo esse sola, monacha & solitaria: nonne seipsos conficiunt, & suo se gladio uel inuiti iugulant, certissimo firmissimoq̄ testimonio contra seipsos probantes & asserentes, quod tanto studio pernegare conantur? Stat igitur firmum & perpetuum, q̄ sola monarcha, univtrina, deifica illa Christi fides iustificat. Monacha uero Lutherano



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

rum & Antichristianorum fides non iustificat, imò  
ne fides quidem dicenda & appellanda est, sed æni-  
gma fidei, & tenebræ euangelij, ut Autor & Ma-  
gister illius fidei Martinus Lut. ipse nominare &  
appellare ausus est. Sed de his plus satis.

Porro deinde nouos & noxios errores, quos me  
contra discordem & impiam Lutheranorum concor-  
diam in orbem spargere, atq; inauditam illam doctri-  
nam, quam me adferre ais Osiander, simul unâ uidea-  
mus atq; consideremus. Grauius criminariis, q; alicu-  
bi πείραβολικῶς & per similitudinē affirmârim, Quod  
quemadmodum Helkias sacerdos librum legis aliquân-  
diu olim in domo Israel deperditum, tandem reper-  
tum, Iosia regi. ad manus tradiderit: q; sic ego spe-  
rem, ueram euangelij doctrinam, tam in ecclesia Ro-  
mana, quam in secta Lutherana grauius uitiatam et  
penè collapsam, Sereniss. Ro. Regi Ferdinando, cui  
libros meos dedicandos destinâram, ad manus tradi-  
turum me. Quid hic pecco, quaeso, q; pulcherrima histo-  
ria, & exemplo Helkia & Iosia regis, per parabo-  
lam & similitudinem ad pium institutum meum uti so-  
leo? Nonne scriptura tota & Christus ipse ueritas  
uerbi, comparationibus, parabolis & similitudinibus  
frequenter utitur? Et ego sane uirtute et spiritu Chri-



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

sti, nullis meis uiribus aut gloria priuata, maius quãdam quàm Helkias præstitit, me præstiturum certo sciam. Quanto enim euangelium lucis & ueritatis, est libro legis & umbrarum Mosaicarum figuris præstantius, tanto erit hoc diuinum factum, quo uera euangelij doctrina & gloria nominis Christi, & illustratio per aduentum Antichristi obscurata, restituetur, clarificabitur & illustrabitur, atque etiam horribilis illa contentio religionis & fidei nostræ sedabitur, præstantius, utilius, admirabilius. Quo deniq; uera noua Hierusalem sponsa Christi & agni, posteaq; meretrix illa magna, non sponsa Christi, sed Antichristi, sedens in ecclesia dei, plane ebria de sanguine sanctorum & martyrum IESV, mater illa scortationum & abominationum terræ, Babylon illa magna, ad fidem & poenitentiam, ut olim Maria Magdalena, conuersa fuerit: reædificabitur, & cum Christo sponso reconciliabitur, tanto ornatu, claritate & illustratione nominis Christi, ut uere lux lunæ, hoc est, ecclesiæ, lumen suum datura sit sicuti lux solis, & lux solis, nempe Christi, septemplex in nomine suo: in quo sane deus missurus est spiritus septem, ueluti septem lampades ignis ardentis ante thronum domini, prout hæc omnia uera et diuina dona esse, formulæ no



**RVM ANTICHRISTIANISMVS.**

stra nouæ ædificandæ Hierusalem, & Microsyno-  
dus monarchica cum septem Principibus Electoribus  
celebranda (qua summa doctrinæ monarchicæ & pa-  
lingenesiæ fidei & architectura reconciliandæ spon-  
sæ Christi, & destruendæ Babylonis magnæ ratio  
traditur) clarissime demonstrabit, & falsa ac ficta  
omnia esse, quæ Oslander tanquam minister meretri-  
cis illius & Babylonis magnæ, cum suis impijs colle-  
gis hic in nouam Hierusalem acerbissime & ridicu-  
losissime ludit, conuincet. Et ea omnia non esse è capi-  
te meo ficta, sed in scripturis & prophetis multo an-  
tea prædicta, ut in plenitudine temporum & restituti-  
onis omnium manifestarentur & publicarentur, ut iu-  
gulato & extirpato Antichristo, annuntiaretur no-  
men Christi septemplex in uniuersa terra: non so-  
lum iuxta uaticinium prophetarum, euangelistarum,  
apostolorum, sed etiam ipsiusmet Christi, tanta cla-  
ritate & euidencia, ut nullo testimonio alio opus sit,  
nec dubitare deinceps necesse sit. Sic enim inqt Chri-  
stus, sol iustitiæ & lumen illud mundi, quod illuminat  
omnem hominem uenientem in hunc mundum, Matth.  
xxiii. Et quoniam abundabit iniquitas, refrigescet cha-  
ritas multorum: qui autem perseuerauerit usq; in finē,  
saluus erit. Et subiungit: Et prædicabitur hoc euange-



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

rum regni in uniuerso orbe in testimoniū omnibus gen-  
tibus, & tunc ueniet consummatio. Vt autem & tem-  
poris ratio, quando hoc tandem aliquando euenturum  
sit, colligi possit, eapropter subnectit continēter Chri-  
stus, eodem loco inquit: Cum ergo uideritis abomina-  
tionem desolationis, quæ dicta est à Daniele prophe-  
ta, stantem in loco sancto, (qui legit, intelligat). Hic  
si legisset & intellexisset hæc tam grauiā & cælestia  
Christi uerba Osiander, sic non luderet, sic non ride-  
ret. Vertetur tamen iste lusus iam in seueritatem &  
dolorem, & risus in luctum & poenitentiam.

Sed quid quæso mirum est, q̄ tam inepte & scur-  
riliter ludit & ridet structuram & duodecim portas  
ciuitatis sanctæ nouæ Hierusalem, cum ipse sit mini-  
ster & præco ciuitatis Babel, omnis confusionis & im-  
pietatis ecclesiastes, non nouæ Hierusalem, non nouæ  
creaturæ & conspersionis, sed ueteris fermenti,  
non Christi, sed Antichristi minister, non uerbi uni-  
tatis, sed diuersitatis tenebrarum & errorum omnium,  
summum mysterium religionis nostræ plane ignorans,  
nempe arcanū & uocad & unionis & unitatis diuine,  
& sapientiam illam in mysterio absconditam, qua in-  
telligimus quomodo monas sit in triade, unio atq; uni-  
tas in trinitate, & trinitas in unione et unitate illa dī



RYM ANTICHRISTIANISMVS.

uina & caelesti, à qua mysterium omnium arcanorum totius scripturae dependet? Hinc nihil mirum, quod mysterium sacratissimorum numerorum, praesertim  $\text{ἑβδωμάδος}$  &  $\text{ἑξήκοντος}$ , septenarij et duodenarij partium duodecim nouae Hierusalem, ignorat Osiander. Nam cum principium numeri  $\text{τῆς μονάδος}$  unitatem non intelligat, quo pacto reliquorum numerorum mysterium scire potest?

Nam deus unus & trinus, in monade & triade comprehenditur. Osiander uel iam Gacosander potius,  $\text{ἰὺς μονάδος}$ , hoc est, unionem, diuinæ maiestatis ignorat. Igitur deum illiusque diuinam trinitatem ignorat. Non est igitur, nisi catechizatus crediderit, & poenitentiam egerit, Christianus, sed Antichristus Osiander. Nam qui ignorat, ignorabitur, iuxta Apostolum. Et qui non est cum Christo, contra Christum, illiusque hostis & Antichristus est. Et quia nescit & ignorat, audiet à Christo: Nescio uos. Et alio loco ecclesiasticis illis Babylonicis Christus dicit: Erratis, quia scripturas nescitis neque uirtutem dei. Cum uero unionem ignorat, unitatem & trinitatem dei & uerbi ab aeterno increati & in tempore in Christo incarnati, multo magis ignorabit & ignorat Osiander. Et cum principium numeri, ueluti fundamentum totius sa



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

pietiae & mysterium monadis, unionis et unitatis uerbi ignoret ~~nam~~ Oslander, quomodo reliquorum sacramentissimorum numerorum, ut paulo ante dictum est, & maxime ~~in~~ quaternitatis, in cuius mysterio deus nomen suum Tetragrammaton quadrilaterum, hominibus olim incognitum, manifestauit, arcantum, absconditum, & alia multa his secretiora, quae in praesens audire haudquaquam dignus est, scire potest?

Et cum admirabilis & solus sapiens deus, omnia in mensura, numero & pondere disposuerit, Sap. xi. ignorare unitatem uerbi diuini, tanquam prima uerae theologiae elementa, & uerum & solidum religionis nostrae fundamentum: est mysterium totius scripturae et dispositionis diuinae ignorare, praesertim cum sine numero, nec ponderari, nec mensurari possit: adeo summum & reconditum mysterium, in numero uoluit comprehendere deus. Ignorata itaque monade, unione atque unitate dei, illiusque diuini nominis & uerbi, mysterium incarnationis Christi, & quo pacto & qua causa filius dei uiuentis homo factus sit, haudquaquam credere, multoque minus intelligere potest Oslander.

Ex quibus omnibus luce meridiana clarius inferatur & consequitur, Unitatem fidei ore quidem profiteri Oslandrum, re & facto negare, sicut Apostolus



ORVM ANTICHRISTIANISMVS.

Ad Titum inquit: Deum profitentur scire se, ceterum factis negant. Nam cum unitatem uerbi ignorat & negat, sicuti multis modis id ostendi & probari potest, quomodo quæso unitatē fidei scire potest? Nam qui unitatem uerbi ignorat & negat, unitatem fidei ignoret & neget necesse est: quia unitas fidei ex uerbo est, uerbum autem fidei unum est. Quo sane errore obcæcatus Osiander, innumerabiles committit errores, blasphemias & impietates in unitatem uerbi & fidei, imò in diuinam trinitatem & unitrinam deitatem. Nam cum unionem & unitatem ueluti principium numeri non intelligit, trinitatem diuinam in unitate, & unitatem in trinitate, nullo modo intelligere & comprehendere potest. Hinc modo negat, modo affirmat, & Verbum, Fides, & Charitas, perpetuò sese mutuo respiciant, & inseparabiliter cohæreant, adeò ut alterum ab altero in uera & iustificante fide & uerbo separari non possint. Hinc etiam negat & ignorat, quòd Verbum, Fides, & Charitas in CHRI STO unum sunt, sicuti pater, filius, & spiritus sanctus unum sunt. I. Iohan. V. Hinc foedissime ignorat, quomodo deus sit solus, trinus & unus, quomodo fides sit & iustificet sola, & tamen interim nunquam sit sola, nec possit quidem unquam esse sola.



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

Sed quo pacto quæso intelligeret, quomodo ineffabilis & infinitus deus sit solus, qui nunquam intellexit, quomodo Daniel uidit uisionem solus, cum nõ esset solus? Si terrena non percipit, quomodo cælestia comprehendere potest Osiander? Et sicuti non intelligit, quomodo fides sit sola & non sola, et quo pacto fides sit monacha & monarcha; eodem modo ignorat, quomodo fides sit una, & tamen interim etiam trina & unitrina. Idq; nõ alia causa, nisi quia principium numeri nõ novã unitatem & unionem ignorat, & plane numerare nescit. Et quod est omnium infantissimum & maxime mirandum, ut ne tria quidem (nempe diuinam illam et deificatam deitatem, à qua omnia dependēt) numerare, multoq; minus mensurare, ponderare atq; perpendere sciat.

Et cum tria prima summa principia omnium rerum, scilicet unitatem & trinitatem, ignoret & neget Osiander, quomodo duodecim portas nouæ Hierusalem scire, comprehendere & numerare possit? Quæ ratione comprehenderet, q; porta nouæ Hierusalem est una, & interim tamen sunt etiam duodecim? Sicuti fundamentum nouæ Hierusalem est unicum & solum, quod est Christus: Nam fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Ie-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

*us Christus, iuxta Apostolum: Et tamen interim  
 illius sanctæ ciuitatis dei, sunt fundamenta duodecim,  
 & in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum  
 agni, iuxta apocalypsim Iohannis. Et regius Psalmi-  
 sta numerat Psal. C X V I I I. plures portas iusti-  
 tiæ, nimirum nouæ & sanctæ Hierusalem, inquit:  
 Aperite mihi portas iustitiæ, et ingressus in eas con-  
 fitebor domino. Et statim subiungit unitatem porta-  
 rum, & ait: Hæc porta domini, iusti intrabunt in eam.  
 Ecce hic plures portas iustitiæ, et interim tamen unã  
 & solam portã: sicut unum solum, nihilo minus tamen  
 duodenarium fundamentũ nouæ Hierusalem & tem-  
 pli dei uiuentis. Sed hæc omnia ignorat ter miser insci-  
 us et incredulus Olander, uere Olander & sanctus  
 uir, si credere, respicere, & meliora discere uelit.  
 Sed nunc non est docendi & hæc omnia explicandi lo-  
 cus, ne multitudine mysteriorum & secretissimarum  
 rerum, ingenium illius hæcenus in uera theologia &  
 sapientia abscondita fragile & plane infans, cui lacte  
 opus sit, nõ solido cibo, obruatur. Eapropter sufficit  
 in præsens ueluti digito demonstrasse, q̄ principium  
 numeri τὸ ἑνὸς unitatem, & consequenter trinita-  
 tem ignorat Olander. Et posteaquam tria illa diui-  
 na numerare didicerit, & prima illa principia sapien-  
 bb*



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
tia in mysterio abscondito perceperit, tum non detre-  
tabimus mysterium duodecim portarum & duode-  
cim fundamentorum nouæ Hierusalem latius explica-  
re, & ineptias illas Osiandrinæ sane plus quàm ani-  
les, quibus in portas nouæ Hierusalem, pie & sancte  
inductas, ludit, ita in lucem producere, & simul unâ ri-  
dere & sophisticari, ut eum plane illius lusus & ri-  
sus poenitere debeat.

Hoc unum præterire non possum, ut lector pau-  
cis structuram, constitutionē & rationem nouæ Hie-  
rusalem, quæ quidem in Microsynodo monarchica cū  
septem Principibus Electoribus celebranda, latius  
explicabitur, interim percipiat & intelligat, Quod no-  
ua Hierusalem est ciuitas dei sancta, sponsa & eccle-  
sia Christi, per Antichristum quidem & eius men-  
dax uerbum conspurcata atq; uitiata adeo, ut iam me-  
retrix Antichristi, synagoga satanæ, non sponsa et  
ecclesia Christi, appellanda sit: nunc uero rursus in  
occasu mundi & plenitudine temporum & restitutio-  
nis omnium, per illustrationem uerbi & nominis Chri-  
sti emundanda, reconcilianda & restituenda, sicut eâ  
elegantè describit Iohannes Apoca. xxj. ubi ait: Ec-  
ce ego Iohannes uidi sanctam ciuitatem Hierusalem  
nouam descendentem de cælo, à deo paratam, sicuti



RVM ANTICHRISTIANISMVS:

sponsam ornatam uiro suo. Cum uero non solum tota  
 & uniuersa congregatio christi fidelium, tanquam  
 μέγα κοσμος & magnus mundus, μεγάλη κοίτη magnum cor-  
 pus Christi, magnum templum & ampla illa domus  
 & ecclesia dei appellanda ueniat, sed etiam quilibet  
 Microcosmus, quilibet homo singularis & particula-  
 ris, ecclesia & templum dei sit, iuxta Apostolum, qui  
 1. Corin. iij. inquit: An nescitis quod templum dei estis, et  
 spiritus dei habitat in uobis? Quod si quis templum dei  
 prophanat, hunc perdet deus. Nam templum dei san-  
 ctum est, quod estis uos. Hoc igitur templum dei, hæc  
 sponsa & ecclesia Christi, hæc ciuitas dei sancta, no-  
 ua Hierusalem, ut initio nascētis orbis <sup>ἐκ τῆς</sup> <sup>καθάρσεως</sup> <sup>νοῦ</sup>  
<sup>Ἰσραὴλ</sup> a paruo & uno cœpit, ab uno homine Adam per  
 incredulitatē uitiata et prophanata est: sic a paruo et  
 uno atq; ab unitate uerbi, restituenda, reædificanda et  
 reformanda est. Hinc docemus facilem & expeditum  
 restituendæ ecclesiæ modum, & nouæ Hierusalem re-  
 ædificandæ rationem. Nempe quo pacto quilibet mi-  
 crocosmus, tanquam micrapolis, parua quædam dei ci-  
 uitas, parua Hierusalem, singulare templum & eccle-  
 sia dei, debeat celebrare microsynodum, et sese ipsam  
 ad dei uerbum sincerum corrigere & emendare: ut  
 sit creatura noua, sponsa & ecclesia dei noua, munda.



## OSIANDRISMVS ET LVThERANO,

irreprehensibilis, sine macula & ruga, sicut sponsa ornata uiro suo, ut ab uno indiuiduo, ab uno microcosmo, ab uno homine, ab una unitate facile spectari & ratio haberi possit, quomodo totum corpus, scilicet ecclesia uniuersalis, quæ ex singulis membris & indiuiduis constat, reformari possit ac debeat. Nam cum omnes christifideles unum corpus & unus spiritus, inò unū sint in Christo, ut Apostolus ad Gal. iij. testatur, & non sit acceptio personarum apud deum: uno exemplo ueræ pietatis in uno aliquo homine exhibito & demonstrato, perfacilis & expedita ratio restituendæ totius ecclesiæ inueniri et haberi potest. Quemadmodum enim unus aliquis homo ueræ pietatis euangelicæ & christiante studiosus, in uerbo, fide & charitate, sese erga deum & proximum gerere, reformare, & cum deo deiq; uerbo reconciliare debet: sic nimirum nec aliter, uniuersum corpus omniū christifidelium, cum oēs christifideles unum sunt in Christo, tanquam corpus quoddam magnum, uir ille perfectus, de quo Apostolus Ephesi. iij. meminit. Ad hanc igitur formulam nouæ construendæ Hierusalem & ueri œcumenici celebrandi concilij, tradimus Vnum solum esse necessarium, nempe unicam illam omnipotentissimam monarcham, non monacham Lutheranorum fidem, ut per fr.



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

dem ducamur in cognitionem nostri atque dei. Hinc etiam tradimus triplicem cognitionem dei, scilicet per naturam, per legem Moysi & prophetas, et tandem & tertio per euangelij lucem. Cum autem deum cognoscere nemo possit, nisi per uerbum fidei, ideo docemus duodecim gradus discendæ, augendæ, et experiundæ fidei. Deinde etiam indicamus & tradimus docendi causa & allegorice duodecim portas, quibus duodecim fundamenta nouæ Hierusalem, hoc est, duodecim articulos fidei & symboli apostolici, unâ cū tota summa euangelicæ pietatis, comprehendere & complecti possimus. Portæ autem duodecim, quas docendi et demonstrandi causa & allegorice designamus, sunt: Pater, filius, & spiritus sanctus: Verbum, fides, & charitas: Item in anima, Ratio, intellectus, & uoluntas: In corpore, Cor, os, & opus. Vt diuina trinitas, nempe Pater, filius, et spiritus sanctus, per tria diuina uerba & triada quandam diuinitus manifestatam; nempe per Verbum, fidem, & charitatem, comprehendere & retineri posset. Cum uero gemina illa cælestis trias, cum anima & corpore hominis ita unienda sit, ut unus spiritus & unum corpus, imò unum cum diuina trinitate fiamus, quemadmodum precatur Christus Iohann. xviij. ea propter in anima constituimus similiter



OSIANDRISMVS ET LVThERANO  
triada quādam, quæ ipsi animæ naturaliter inest, ut  
delicet: Rationem, intellectum, & uoluntatē. Vt hæc  
animæ trias, geminam diuinam illam trinitatem com-  
plectatur et reuereatur, atq; diuinam uoluntatem ita  
comprehendat, ut hominis uoluntas cum dei uoluntate  
prorsus uniat, & fiat una eademq; uoluntas, idem  
uelle atq; idem nolle. Cum autem huic triplici triadi,  
corpus & caro hominis quoq; unienda sit, ut amplius  
nō simus in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus dei  
habitare debet in nobis: ut quod deus Pater Filius &  
Spiritus sanctus diuina illa trinitas, per Verbum, Fi-  
dem & Charitatem fieri præcipit: & Ratio, intelle-  
ctus & uoluntas animæ & hominis, sancta, recta &  
pia esse intelligit, id tandem etiā corpus et caro, cor-  
de percipiat & credat: & quod corde credit, ore pfi-  
teatur, et tandē opere & factō præstet et exequatur.

Has quatuor triades summo pietatis studio ad  
perfectionem sanctitatis, ut homo spiritu, anima &  
corpore integer & perfectus sit, & in nullo culpari  
possit, ut Apostolus iubet, docemus: & quidem non  
sine autoritate scripturæ. Nam Apocalypsis duode-  
cim portarum nouæ Hierusalem meminit, ad quas hic  
pie alludere uolui. Præterea Christus seipsum osti-  
um appellat, & inquit Iohan. x. Ego sum ostium, p me



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

si quis introierit, saluabitur, & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Præterea Psalmistam superius de portis iustitiæ loquentem induximus, ubi meminit multarum portarum, & unius solius portæ, inueniens: *Aperite mihi portas iustitiæ, & ingressus in eas, confitebor domino.* Et continuo subiungit: *Hæc porta domini, iusti intrabunt in eam.* Cur non Ostander eadem opera ludit Christum, qui se ostium appellat? Et regium Psalmistam, qui non portarum modo, sed etiam unius portæ iustitiæ meminisse solet? Cur non eadem opera ludit Chrysostomum, cuius alioquin simiam in suis concionibus sedulo agit, & Origenem, aliosque huiusmodi, qui in allegorijs & allusionibus sunt frequentissimi?

Nec sat erat, illas portas allegoricas tam acerbè ludere, nisi etiam narrando deprauaret, & peruerse & aliter referret, quàm à me dicuntur. Nam cum debebat retulisse secundam triada, scilicet: *Verbum, fidem & charitatem*, ipse diabolico astu refert me dixisse & dicere: *Verbum, fidem & opera*, cum ego operum eo loci nequaquam meminisse soleam, sed charitatis. Habet hoc peculiaris artificij Ostander in toto hoc suo commento, ut quæ scripturarum autoritate & argumentis diluere non potest, ea aut deprauet, aut risu



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

eludat, aut taciturnitate mutus prætereat. Et interim hac Antichristiana arte & dolo se uincere & contra ueritatē uerbi triūphare existimat. Eiusmodi sane est, q̄ postremū in portas nostras Hierosolymitanas, magna impietate & admirabili ignorantia & cæcitate ludit, cū ait: Quid, quod tota ciuitas cū omnibus suis portis est sponsa agni? Agnus autē Christus est. An igitur deus pater et spiritus sanctus, sunt sponsa Christi? Et subiungit blasphemā acclamationē et execrationē, & ait: Quis non excretur hanc tuā fingendi licentiā, & blasphemā audaciā? Quod quidē epiphonema optimo iure possum in aduersariū conuere, & ueluti telū retorquere, & dicere: Quis non excretur tuā o Oslander ter cæcā scripturarū ignorantia, & contra apertā uerbi & unitatis ueritatē, blasphemā impudentiā & audaciā? Nam hic plane te prodis, uerissimū esse, quod iam sæpius inculcaui, nēpe quod summū mysteriū & arcanū & uocā & unionis inter deū & hominē planissime ignoras, & q̄ non unū membrū cū Christo, sed diuersum & alienū, scilicet membrū Antichristi, esse soleas. Quia unionē & unitatē inter deū & hominē non cognoscis, neq̄ cōprehendis, ideoq̄ non credis. Non credendo, membrū Christi non es, sed Antichristi. Quis christifi-



RVM ANTICHRISTIANISMVS. ○

delium ignorat, aut non credit, & quemadmodum deus pater, filius & spiritus sanctus, in Christo unū sunt, sic quilibet christifidelis unū corpus & unus spiritus, imò cum Christo & in Christo unū est? Nonne deus & homo in Christo, & oēs christifideles in Christo unius sunt? ut Apostolus ad Galat. iij. inquit: Oēs filij dei estis, eo q̄ credidistis Christo Iesu. Nam quicumq̄ baptizati estis, Christum induistis. Non est Iudæus neq̄ Græcus, non est seruus neq̄ liber, non est masculus neque fœmina: oēs uos unus estis in Christo. Et Christus toties et tam anxie precatur Iohan. xvij. ut omnes christifideles sint unū, ut sint consummati in unum, sicut pater & filius unū sunt: quia qui adhæret deo, unus spiritus est, 1. Corin. vi. Quam sane unionē, diuinā illam monadā, hactenus nō cognouit Osiander. Deus largiatur illi gratiam, ut deinceps credere incipiat, & sit unus cum Christo, non alius & diuersus à Christo, & membrū unum cum Antichristo. Hoc mysteriū magnū est, inquit Apostolus ad Ephe. v. scilicet inter Christum & ecclesiam, qua duo sunt in spiritu & corpore uno, imò unum sunt, unus spiritus, atq̄ unū corpus. Cum igitur Osiander sponsam Christi à deo patre & spiritu sancto separat, ignorās unionem illam diuinā, an non merito suum epiphonema à



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

me in sese repetentē audit, ut mihi rectissime dicere liceat: Quis non excretur hanc tuā Osiander calumniandi licentiā, et ter blasphemā audaciā, quin potius impiam cecitatem et ignorantiam? Si hic more Osiandrino ludere et ridere hominis impietatem uellem, dii boni, quā latissimus campus et occasio mihi daretur. Claris uerbis asserit, et recte quidem aduersarius, quod tota ciuitas et noua Hierusalē cum oibus suis portis sit sponsa agni, et quod agnus est Christus. Et interim miser ignorat, quod sponsa et agnus in Christo unum sunt, et quod sponsus et sponsa duo quidem sunt, sed in Christo uno, imò unum, corpus unū, et spiritus unus. Quae possit esse maior aut turpior et perniciosior ignorantia atque incredulitas, quā ignorare aut non intelligere nec credere, quod deus homo factus est, quod Christus deus et homo est, quod deus et homo in Christo unus est, quod uerbum caro factum est, quod uerbum dei et caro, unū est? Quēadmodum enim deus unus est, sic etiā unus conciliator dei et hominū, homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum precium pro omnibus, i. Timo. ij. Hanc itaque unitatem si dei et uerbi, scindere et dissipare atque ignorare, nonne plane haereticum, quin potius sacrilegum, atque adeo Antichristianicum est?

Præterea cū hic fateatur, quod noua Hierusalē cum



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

omnibus suis portis, sit sponsa Christi, quilibet autem homo tanquam microcosmus, non solum tota congregatio creditur et christifidelium, sit sponsa particularis et specialis Christi, nempe templum dei, micrapolis ciuitas quaedam parua dei, portae autem nostrae duodecim perfectissime doceant et complectantur, quod quilibet homo possit spiritu, anima et corpore esse creatura noua, sponsa munda, irreprehensibilis, sine macula et ruga, perfecta, integra et sancta tota: Nonne simul fatebitur, portas nostras non solum esse allegoricas, et per allusionem iductas, (quod tamen modestae causa libenter profitemur) sed ueritatem uerbi et spiritus, quo duodecim illae portae efficiuntur una porta iustitiae, de qua regius propheta ait: *Aperite mihi portas iustitiae, et ingressus in eas, confitebor domino: HAEC PORTA DOMINI, IUSTI INTRABUNT IN EAM.* Porta autem iustitiae, est fides illa monarcha, non monacha solitaria et mortua, quae unitatem uerbi et fidei et sacratissimorum numerorum mysterium ignorat. Quod autem fides monarcha sit uera porta, uerum ostium iustitiae et iustificatiois nostrae, clarissime probat Apostolus cum ait: *Na iustitia dei per fidem Iesu Christi in omnes et super omnes qui credunt, Ro. iij.* Haec est porta illa diuina, hoc est, ostium unicum et solum, quod de seipso loquitur et ait: *Ego sum ostium, per me si quis introierit, saluabitur: et ingredietur et egredietur, et pascua inueniet.*



OSIANDRISMVS ET LVThERANO

Et propter falsa, ficta, & plus quam ridet Osiander, ridicula, et ipsa blasphemia blasphemiora sunt quae in portas illas ludit & ridet. Sed quid mirum quae-  
 so, quod mysterium duodecim portarum non intellexit et comprehendit Osiander, qui primam illam et unicam portam iustitiae, ostium illud fidei non intellexit, neque in hoc diuinum tabernaculum & sanctum sanctorum ingressus, neque egressus est unquam? Nunc uidet opinor Norimbergen. respu. alioqui oculatissima, quam Osiander sit horos & uis, minime sanctus uir, typus sanctiss. Pont. Max. sedentis in loco sancto, qui sese extollit contra deum deorum, & super omne quod appellatur deus & numen.

Sed ut intelligat orbis Christianus totus, quod in sensum reprobum traditus sit Osiander, captus in laqueis diaboli & Antichristi sui, ad ipsius uoluntatem pergit esse blasphemus, non solum in unitatem & mysterium portarum nouae Hierusalem, sed adhuc multo manifestius & clarius, quam unquam antebac, in unitatem fidei & uerbi. Et ait blasphemus, omnes blasphemias suas blasphemando obtegere & defendere uolens, & inquit: Nam hoc quoque non solum haereticum, uerum etiam blasphemum est, quod asseris, uerbum, fidem, & charitatem esse unum, quemadmodum pater, filius, & spiritus san-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

Etus unum sunt. Et addit argumenta & probationes suas Osiander, quibus sane nihil contra me, sed omnia contra se, suamq; nunq; satis desendam & admirandam inscitiam & cæcitatē, probat & prodit, ut me pfecto hominis, totius reipu. Norinbergen. nomine, pudeat & misereatur. Et probare incipit, & ait: Fuit enim uerbum dei ab æterno, & manebit in æternū. Fides autem incepit in tempore, & rursus euacuabitur, teste Paulo. Non possunt igitur esse unum. Hoc primum contra unitatem uerbi & fidei argumentum est. Addit secundum, & inquit: Item uerbu dei, deus est, fides aut opus dei, & sic creatura est. Et subiūgit pläne blasphemā acclamationē & interrogationē, & inquit: Quæ autē maior blasphemia cogitari potest, q̄ dicere, deum cū opere suo seu creatura esse unū, sicuti pater, filius, & spiritus sanctus unum sunt? Et subdit tertiā stultitiā, probationē dicere uolebam, inquit: Item Paulus inquit: Fides, spes, & charitas tria hæc. Atqui si tria sunt, non sunt unum. Hæc sunt argumenta quibus euincere conatur, Verbum, fidem, & charitatem dei, non esse unum, strenue sane unitatem uerbi & fidei ignorans, deprauans, atq; uolans.

NUNC singula ordine refutemus, & quàm omnium maximus & ignorantissimus hæreticus plane



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

αυτοκατάκριτος, ipsissimus Antichristus & αντίλογος  
 dei sit Osiander, demonstramus, qui planissime igno-  
 rat & negat uerbum, fidem, & charitatem dei.

Primum ait: uerbum fuit ab æterno, et manebit in  
 æternum. Fides autē incepit in tēpore, & rursus eua-  
 cuabitur: Et allegat Paulum nisi hoc dicentē, aut in-  
 stitutū hoc suum pbantē. Si uerbū dei fuit ab æterno,  
 & manebit in æternū: hic q̄ro ab aduersario, num uer-  
 bū dei fuit sine fide et absq̄ fide. Si inq̄t, sine fide: Tū  
 ego infero & concludo, q̄ uerum dei uerbum non fuit,  
 q̄a uerum sine fide esse nō potuit. Si uero ait cum Apo-  
 stolo, uerbū fidei fuisse et cum fide et certissima dei fi-  
 de, Tum ego infero, fidē unā cum uerbo fuisse ab æter-  
 no. Nam quēadmodum Osiander, q̄uis contra semet-  
 ipsum superius statuit & decreuit, q̄ fides sine uerbo  
 sit idololatria, sic nimirum uerbum sine fide, idolola-  
 tria erit, nō uerbum dei, sed diaboli: non uerbum Chri-  
 sti, sed Antichristi, cui seruit Osiander: quia falsum  
 & mendax uerbum est, quandoquidē fide caret, & ue-  
 rum non est. Et ideo diabolica deceptio, & uera Osi-  
 andrina idololatria & antilogia est, quam docet mo-  
 nacha Lutheranorum castrata antilogica fides.  
 Hinc Apostolus uerum dei uerbum appellat uerbū  
 fidei, coniungens quæ separari non possunt, Ro.xiii.



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

quies: Prope te uerbum est in ore tuo, & in corde tuo: hoc est uerbum fidei quod prædicamus.

Secundo in hoc impio argumēto diluēdo, rogo Osiandrum: Promissiones dei & uerbi sui, fuerint ne ab æterno, an non? Si respondet, q̄ fuerunt ab æterno, quia uerbum dei in quo p̄missiones cōprehēduntur, fuit ab æterno: Tum ego infero, Ergo & fides, quæ apprehēdit p̄missiones, sine qua etiā p̄missiones inanes, uanæ & frustranæ essent. Quia nisi fides sit, nihil est quod p̄missiones intelligat, aut apprehēdat, aut retineat etiā. Si autē dicit, p̄missiones dei nō fuisse ab æterno, negabit uerbum dei, imō Christum Iesum æternum dei uerbum fuisse ab æterno. Hic plane sese aperit et declarat Osiander, q̄ nec quid uerbum, neq̄ qd fides sit, intelligat. Aliās tam grauiter ineptire, imō insanire cōtra ueritatē & unitatem uerbi uon posset.

Præterea cū iustificamur fide dei, fide Christi, non humana & carnali fide sola, sed diuina fide, quæ nos unit cum uerbo fidei, ut p̄ fidem uniamur cum deo per Christum illiusq̄ omnipotentissimam fidem: quo pacto fides dei & Christi, ueritas uerbi non possit esse ab æterno? Si ueritas dei ab æterno est, nimirum et fides dei, sine qua ueritas constare non potest, ab æterno erit & est.



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

Adde, q̄ uerbum fidei & fides uerbi, eadē sunt: quia fides uerbi, fides Christi est. Nam Christus uerbum dei est. Negare igitur fidē fuisse ab æterno, est negare Christum & ueritatem uerbi fuisse ab æterno. Hic Homericō Stentore opus esset, qui has tantas blasphemias usq; in cælum exclamaret, & Stentorea uoce exaggeraret.

Si fides est præcipua & omnipotētissima dei uis & uirtus, quæ uincit mundum, mortē, diabolū & infernum: & cum credenti omnia sint possibilis, & nihil sit impossibile fidem habenti, quō fides non possit esse perpetua & æterna?

Quid si nunc probem & clare ostendam Osiandro nostro, q̄ fides dei nihil aliud sit, quàm spiritus Christi, imō Christus spiritualis, spiritus uerbi dei? Quia Christum amplius non cognoscimus secundum carnem, quia caro & litera non prodest quicq; sed spiritus est qui uiuificat. Dicat liberē quæso Osiander, & fateatur iam nunc aliquando ueritatē uerbi, & desinat esse tam impius Antilogus & Antichristi minister. Christus quō habitat in nobis? an non per fidē? Quo pacto uertimus carnē nostram in spiritum, ut nō simus amplius in carne, sed in spiritu? Nam qui in carne sunt, deo placere non possunt. Quō igitur carnē no-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

stram spiritualem efficitur, & Christum induimus, ut habitet in cordibus nostris fixis in charitate radicibus? an non per fidem? Quæ igitur ista fides? an non fides uerbi; fides Christi, uiuificans spiritus Christi, uerbum spirituale, quod uiuificat mortalia corpora nostra, propter ipsius spiritum habitantem in nobis, ut frequentissime testatur Paulus?

Idem Apostolus Ro. viij. inquit: Porro si Christus in uobis est, corpus quidem mortuum est propter peccatum. Spiritus autem uita est propter iustificationem. Quod si spiritus eius qui excitauit Iesum a mortuis, habitat in uobis, is qui excitauit Christum ex mortuis, uiuificabit & mortalia corpora uestra propter ipsius spiritum inhabitantem in uobis. Quomodo hic, quæso Ostiander, Christus in nobis est? Non aliter profecto nisi per fidem. Non quidem per monacham Lutheranorum fidem, quæ non fuit ab æterno, nec est perpetua, sed mortua, & iamiam moritura, à fide monarcha iugulanda. Sed per unitrinam illam monarchicam, deificam illam fidem, quæ nihil aliud est, quæ spiritus Christi, sicuti hic clarissimis uerbis appellat Apostolus, pro eodem accipiens Christum, spiritum Christi, & fidem, cum inquit: Quod si spiritus eius qui excitauit Iesum a mortuis, habitat in uobis, is qui excitauit



## OSIANDRISMVS ET LVThERANO

Christum ex mortuis, uiuificabit & mortalia uestra  
corpora, propter ipsius spiritum habitantem in uobis.  
Quid hic rogo est, quod uiuificat nostra corpora, nisi  
fides Christi, quæ spiritus dei, spiritus Christi est?  
Ipsemet Christus inquit: Qui credit in me, habet uitam  
æternam. Ego sum resurrectio & uita. qui credit  
in me, etiã si mortuus fuerit, uiuet. Et omnis qui uiuit  
& credit in me, non morietur in æternum. Et Ro. viij.  
Proinde fratres debitores sumus non carni, ut secundũ  
carnem uiuamus. Nam si secundum carnem uixeritis,  
moriemini. Quod si spiritu facta corporis mortifice-  
tis, uiuetis. Quis autem nescit facta corporis mortifi-  
cari non posse, nisi per fidem & uerbum fidei? Ad  
Gala. ij. clarissimus et expeditissimus locus est,  
& Christus, & corpus Christi spirituale, & monar-  
cha illa Unitrina fides, eadem sunt: & fides dei & fi-  
des Christi, nihil aliud est, q̄ spiritus dei & Christi,  
nempe Verbum, Fides, & Charitas dei, unitrina il-  
la monarcha omnipotentissima fides. Vbi sic inquit  
Apostolus: Ego enim per legem legi mortuus fui,  
una cum Christo crucifixus sum. Vuo tamen iam nõ  
ego, sed uiuit in me Christus. Et statim subijcit Apo-  
stolus, & declarat ac interpretatur seipsum, quomo-  
do Christus in eo uiuat, & ait: Et uitam quam nunc



uiuo in carne, in fide uiuo filij dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me.

Hic apertissimus textus est, q̄ Christus & fides dei eadem sunt. Nec mirum, quia uerbu fidei, uerbum illud æternum patris, Christus est. hoc etiam testatur irrefragabiliter & luce meridiana clarius, Iohannes Euangelista, qui Iohan. xvi. sic inducit & describit Christum loquentem, ubi inquit: Hæc locutus sum uobis, ut in me pacem habeatis. In mundo afflictionem habebitis, sed confidite, quia ego uici mundum. Hic Christus ipse uictoria nostra, in credentibus uincit mundum, quod tamen alijs absq̄ controuersia solè uniuersinæ fidei tribuitur. Quod sane idem Euangelista. I. Ioh. v. clarissime testatur, ubi eandē locutionē & effectum illius alijs uerbis effert: & quod hic nominat Christum, illic nominat fidem, inquit: Hæc est charitas dei, ut præcepta eius seruemus, & præcepta eius grauiam non sunt. Quia omne quod natum est ex deo, uincit mundum. Hæc est uictoria quæ uincit mundum, fides nostra. Et subiungit statim, declarans quisnam sit qui uincat mundum, & ait: Quis est qui uincit mundum, nisi qui credit quod IESVS est filius dei?



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Hic uides Christiane lector, tam clare & dilucide, ut nihil possit esse manifestius & clarius, q̄ idem euangelista Christum & fidem illius cui credimus, pro eisdem in eadem sententia, diuersis locis euangelij & epistolarum collatis, accipit. Sed qd̄ multis remper sese claram, illustrare contendo, cum fides uerbi, hoc est, Iesu Christi, tam certo ab aeterno & perpetua sit, q̄ uerbum fidei ab aeterno increatū, & in tempore in Christo incarnatum, ab aeterno fuit? Quia fides uerbi dei & Christi Iesu, est quidem reuelata in tempore, sicuti & uerbum in tempore reuelatum est: sed fuit semper & ab aeterno, sicuti & uerbum est & fuit ab aeterno. Hinc Apostolus Ro. ult. ait: Ei autem qui potens est uos confirmare iuxta euangelium meum & praeconium Iesu Christi, iuxta reuelationem mysterij temporibus aeternis taciti, manifestati uero nunc, & per scripturas propheticas iuxta delegationem aeterni dei in obedientiam fidei in omnes gentes patefacti. Hic Apostolus claris uerbis testatur, mysterium fidei aeternis temporibus tacitum, in tempore fuisse manifestatum & patefactum. Si arcanum fidei fuit aeternis temporibus tacitum, iuxta Paulinum testimonium, ergo fuit ab aeterno. Hoc idem testatur Apostolus ad Gal. iij. ubi ait: Ceterum antequam uenisset fides,



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidē quæ erat reuelanda. Hic audis, anteq̃ uenisset fides, et priusq̃ fuisset reuelata, fuisse & extitisse fidem, quæ erat reuelanda. Si fuit reuelanda, igitur erat antequam esset reuelata, quandoquidem æternis temporibus tacita & abscondita erat. Falsum ergo & impium est, quod aduersarius asserit, q̃ fides coepit in tempore, et quod rursus euacuabitur, allegans Paulum, nullo citato & designato loco, q̃a nullo in loco hoc dicit Apostolus.

Et quis satis mirari possit hominis effrontē impudentiam & impietatem, qui sciēs & prudens, lectores fallendi causa, allegat falsum, grauissimi criminis falsi reus? Nam ubi quæso Apostolus hoc dicit? Imò diuersum & omnino contrarium dicit & docet, q̃ fides dei non euacuabitur, & q̃ incredulitas nostra fidem dei euacuare non possit, quia firma, perpetua & æterna est, quandoquidē uerbum dei, quod est fides, firmum, perpetuum & æternum est. Nam uerbum sine fide esse non potest, quemadmodum nec fides sine uerbo, quod & ipse fatetur aduersarius. Ro. iij. rogat Apostolus & inquit: Quid enim si quidam illorum non crediderunt? nunquid incredulitas illorum fidem dei euacuabit? Et respōdit Apostolus: Absit, subnectens rationem, quia deus uerax sit, omnis autē ho-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
mo mendax. Ac si diceret Apostolus: Etiam si mun-  
dus totus esset incredulus, fides dei nunquam euacua-  
bitur. sed manebit perpetuo & in æternum, quando-  
quidem diuina & æterna est. Deus enim uerax est,  
eiusq; uerbū uerum non est sine fide & ueritate. Quia  
deus fidelis est, qui fidem & uerbum suum inuiolabili-  
ter & perpetuo seruat & præstat. Nam dona quidē  
& uocatio dei, eiusmodi sunt, ut eorum illum pœnite-  
re non possit, Ro. xi. Audis hic Osiander, q̄ fides  
non euacuabitur, etiam si tu non credas, & incredulus  
sis, & nescias uerbum fidei esse æternum, neq; uitam  
neq; mortem æternam esse credas, quia fidem & ueri-  
tatem æternam uerbi, et ab æterno fuisse ignoras, stul-  
tissime negans spiritum Christi, spiritum dei, qui est  
fides & ueritas dei, ab æterno fuisse. Et quemadmo-  
dum incredulitas nostra fidem dei euacuare & irritā  
facere non potest, sic etiam nec lex promissionem dei  
euacuat, ut testatur Apostolus ad Gala. iij. inquit:  
Hoc autem testamentū confirmatum à deo, quæ post  
quadringentos & triginta annos facta est lex, non ir-  
ritum facit ad euacuandam promissionē. Et addit cau-  
sam illius Apostolus, quare per legem promissio nō  
euacuetur, & ait: Nam si ex lege hæreditas, iam non  
ex pmissione. Si igitur promissiones dei ppetuæ et firmæ



◦ RVM ANTICHRISTIANISMVS. ◦

me sunt, atq; euacuari & irritari non possunt, qua ratione fides, quæ uerbum dei est, qua promissionem dei accipimus, apprehendimus et retinemus, euacuari possit? Nam si fides dei aliquando est euacuanda, uel post hanc uitam incerta futura est, plane æterna uita et cælestia illa gaudia, quibus sancti fruuntur in gloria, fierent incerta. Si enim fides, quæ promissionem de uita æterna & cælestibus æternisq; illis gaudijs apprehendit, aliquando euacuanda & irritanda ueniret, gaudia illa omnia cælestia redderentur incerta, & sancti dubitare inciperet, an illa perpetuo essent duratura, an rursus ad pristinas mortalium miseras in terram, uel ad tartara etiam demigrandum foret. Vt autem promissio dei & uerbi ueritatis, perpetuo certa & firma sit, fides quæ eam apprehendit & retinet, firma, perpetua & æterna sit necesse est. Non est igitur unquam euacuanda & irritanda dei fides. Nam euacuare & irritare fidem dei, est ueritatem uerbi, promissionem dei, Christi beneficia, euacuare & irritare, & aliquando uana & inania futura asserere.

Nunc uidet Osiander, sanctus ille Norinbergen. Ecclesiastes, quid sit asserere, fidem incepisse in tempore, & non esse ab æterno, simulque aliquando euacuandam & irritandam: Verbum, fidem,



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,  
charitatem, non esse unum. Sed quid ego pergo mise-  
rum & ter cæcum Cacosandrum illum, iam dudum ue-  
ritate uictum, & mala conscientia tactum, spirituali-  
ter plane mortuum & enecatam, iugulare? Sed ope-  
ra precium est, aliorum Lutheranorum causa ad reli-  
quas etiam illius impias blasphemias, quibus euincere  
conatur, Verbum, fidem & charitatem non esse unū,  
respōdere, easq; uerbo ueritatis cōficere et refutare.

Verbum dei deus est, inquit Osiander: fides autem  
opus dei, & sic creatura est. Et hīc rursus exclamat  
mirum in modum, in hoc argumenti genere sibi blandi-  
ens & placens, & ait ac infert: Quæ autē maior blas-  
phemia cogitari potest, quā dicere, Deum cum ope-  
re suo seu creatura sua esse unum, sicuti Pater, filius  
& spiritus sanctus unum sunt?

Hic iterum atq; iterum se prodit cum suis colle-  
gis Osiander, q̄ summū ac maximum & mouēdoq; unio-  
nis et unitatis diuinæ mysterium ignorat, & q̄ unita-  
tem fidei, uerbi, corporis & spiritus Christi, scindit,  
dissipat, lacerat atq; uiolat, quod semper fuit hæreti-  
corum maxime proprium. Et id quidem adeo misera-  
biliter & impudenter, ut me profecto totius Norim-  
bergen. reipub. nomine rursus cum admiratione huius  
hominis uehementer & pigeat & pudeat, q̄ hæc urbs



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

alioqui clarissima, opulētissima et populosissima, hoc monstrum impietatis & cæcitat̄is, ueluti crudelissimum hostem uerbi dei, in cathedra concionantem, imò blasphemantem uidere, ne dicam audire debeat.

Quid magis blasphemū, impium, & perniciosum esse potest, quàm ignorare diuinæ maiestatis unitatē & unionē cum carne nostrā? quā caro nostrā uertitur in spiritum, ut amplius non simus in carne, in qua deo placere non possumus, sed in spiritu. Siquidem spiritus dei habitat in nobis: quā deniq; unum corpus & unus spiritus cum deo efficimur, diuinæ consortes naturæ, si refugerimus à corruptione quæ est in mundo per concupiscentiam. Quia qui adhæret deo, deiq; uerbo per fidem, unus spiritus efficitur, i. Corin. vi. Nihilominus audeat Osiander blasphemus & sacrilegus ore dicere, nullam maiorē blasphemiam cogitari posse, quàm dicere deum cum creatura sua esse unum, sicuti pater, filius & spiritus sanctus unum sunt. Nonne homo creatura dei est? tamen in Christo deus homo est. Et Christus deus & homo unus est. Unus enim deus, unus est conciliator dei atq; hominum, homo Christus Iesus, inquit Apostolus, i. Timot. ij. Ecce quæ maior impietas & blasphemia in Christum & in euangelium dei esse possit, quàm ignorare & negare unita



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

tem dei atq; hoim? Et quæadmodum deus & homo in Christo unus est, sic uerbum dei quod est Christus, et fides in Christo et spiritu illius, unū sunt. Nam sicut in Christo uerbum caro factum est, & habitabit in nobis, Iohan. 1. sic uerbum fidei in nobis fit spiritus, ut amplius non simus in carne sed in spiritu, siquidem spiritus dei, hoc est uerbum fidei, habitat in nobis. Quia q; adhaeret deo, unus spiritus & unum corpus spirituale cum Christo, imò unum efficitur. Adhaerere autē deo deiq; uerbo non possumus, nisi per fidem. Et unio & reconciliatio inter deum & hominē, inter spiritum & carnē fieri non potest, nisi per uerbum fidei. Nam sicut per uerbum deus & spiritus dei in Christo fuit incarnatus, & uerbum dei, quod spiritus est, caro factum est: sic per uerbum dei caro nostra fit spiritus, & uertitur in spiritum, ut amplius non simus in carne, sed in spiritu, unum corpus & unus spiritus cū Christo, atq; ad eò unum. Quandoquidē Christi preces & obsecrationes, Iohan. xxiij. (quibus petit, ut omnes credentes sint unum, in unum, & consummati in unum, sicuti pater et filius unum sunt) exaudita à patre sunt, quia Christus semper exauditur à patre, nec quicq; filio suo unigenito dilectissimo pater negare pot, lo. xij. Et quæadmodum promissio uitæ æternæ, uictoriæ



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

mortis, mudi, diaboli, inferni, oimq; beneficioru Chri  
 sti, uerbu dei est: sic fides, quæ illa pmissione accipit,  
 apprehendit & retinet, uerbu Christi est, uerus spiri  
 tus dei et Christi Iesu, quo uerbu dei, quod ipse Chri  
 stus est, spiritus Christi, ueluti Christus Christu, &  
 uerbu fidei uerbum Christi apprehendit atq; retinet.  
 Quia deum deiq; uerbu atq; spiritum Christi, appre  
 hēdere & retinere nihil potest, nisi deus, deiq; uerbum  
 & spiritus dei, quod est uerbu Christi, oipotētissima  
 illa monarcha unitrina fides, diuinum illud ac cælitus  
 delapsum, *μόνον πῖσθον*. Ut itaq; deus & homo in Chri  
 sto unus est, nēpe uerbu fidei ab æterno increatum, &  
 in tēpore in Christo incarnatum: sic uerbum, fides &  
 charitas, in Christo, q est uerbu dei & uerbu fidei &  
 ueritatis diuinæ, unū sunt. Nā de charitate nihil repu  
 gnat Osiāder, nec potest quidē: qā deus charitas est,  
 & q manet in charitate, i deo manet, & deus i eo. Et  
 quæadmodum sancte pieq; dicitur, Quicquid ex fide  
 nō est, peccatum est, Ro. xiiij. Ita etiā sancte pieq; di  
 citur & docetur, Quicquid ex charitate non est, quic  
 quid ex uerbo nō est, peccatū est. Stat igitur firmum,  
 fixum, ppetuum & æternum, semp uerum & inuola  
 bile, q uerbum fides & charitas in Christo unū sunt,  
 sicuti pater filius & spiritus sanctus unum sunt.



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Nec obstat, q̄ tertio adeo ridiculum & ineptum obijcit aduersarius, ut risu magis, q̄ confutatione dignum sit, cum ait: Item Paulus inquit: Fides, spes & charitas, tria hæc &c. Atq̄ si tria sunt, fides & charitas non sunt unum. Hic astute charitatis meminit, uolens, si ausus fuisset, dicere, q̄ nec charitas quidem ab æterno fuerit. Hic autem diabolicus astus & malum consilium consultori est pessimum, & rursus mentitur iniquitas sibi ipsi. Nam cum hic aperte (quod aliàs sese facere impudenter negat) charitatem à fide separet, & à corpore spiritali Christi, quod est uerbum, fides, & charitas, diuinum illud unitrinum uerbum dei, quod in Christo incarnatū est, seiungat, scindat, dissipet atq̄ laceret, crudelissime uiolans unitatem fidei et uerbi, ipse sese reum facit & fatetur, quod aliàs impudentissime negare solet.

Sed discutiamus ridiculam & plus q̄ puerilem illam argumentationē: Fides, spes, charitas, tria sunt, si itaq̄ tria sunt, non sunt unum: Tanquam uero non possent formaliter & carnaliter esse distincta tria diuina uerba, & essentialiter atq̄ spūaliter esse eadē & unū. Cur nō eadē opera & impudētia reprobata reddet Iohannē Euangelistam. qui. i. Ioh. v. inquit: Tres sunt qui testimonium dant in cælo: Pater, uerbum, &



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

spiritus sanctus: & hi tres unum sunt. Et tres sunt q̄ te-  
 stimonium dant in terra: Spiritus, et aqua, et sanguis:  
 & hi tres unum sunt. Et subiungit: Si testimoniū homi-  
 num accipimus, testimoniū dei maius est, quoniam hoc  
 est testimoniū quod testificatus est de filio suo. Ecce  
 hic, pater, uerbum & spiritus sanctus, tres distinctæ  
 hypostases & personæ, unum sunt. Et deinde res lon-  
 ge diuersissimæ, spiritus sanctus, aqua et sanguis, tres  
 sunt: & tamen etiam unū esse asserit Iohannes. Si con-  
 tra hæc, Osiandrina argumētatio, qua inqt: tria sunt,  
 ergo unum esse non possunt: non ualet, neq; contra uni-  
 trinū illud diuinū uerbum dei & Christi Iesu unita-  
 tem, ualebunt. Nam quemadmodū pater, uerbum &  
 spiritus sanctus, tres distinctæ personæ, unū sunt: sic  
 uerbum, fides & charitas in Christo Christiq; corpo-  
 re spiritali, immortalī, glorificato, unum sunt: Quia  
 uerbū dei unum & solum est, quod est Christus. Item  
 uerbum Christi unum & solū est, quod est fides: Quia  
 lex fidei & ueritatis diuinæ una sola est, quam Chri-  
 stus summus Monarcha, Luca viij. & Marci v.  
 μοναρχικῶς imperatorio & Casareo more, ueluti di-  
 uino uerbo, uno summo præcepto & mandato, summā  
 totius euangelij & perfectissimā fidei & uerbi unita-  
 tem in uera pietate complecti uolens, tulit & promul-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

gavit, inquit:  $\mu\acute{o}\nu\omicron\upsilon\pi\iota\varsigma\theta\upsilon\epsilon$ ,  $\mu\acute{o}\nu\omicron\upsilon\pi\iota\varsigma\theta\upsilon\epsilon$ : Crede tantum,  
Tantummodo crede. Quod sane Iohannes Eckius ille  
oim Romanensium insignis & maximus oppugnator  
unitatis fidei & uerbi, contra seipsum inscius, incredu-  
lus & ignorans, pro Lutheranis in Germanica sua bi-  
blia uertit, Glaub allain / glaub nux allain / hoc est, So-  
lummodo crede, Crede solummodo, plane cum alijs q-  
busdam idem uertentibus, unitatem fidei & uerbi, inui-  
tus & ignorans, ueluti in ænigmate futurae lucis et ue-  
ritatis, professus & confessus. Vt non solum suo, sed  
etiam Lutheranorum errori mederetur, & tam sibi  
quàm suis aduersarijs, uel ignorans & inuitus, uia uni-  
tatis fidei & uerbi ostenderet.

Vt itaq; uerbū Dei Christus est, uerbū Christi fi-  
des, uerbū fidei et legis fidei charitas: ita uerbū, fides  
et charitas, i Christo & in spiritu Christi, in lege uni-  
tatis fidei et uerbi, unū sunt. Et quæadmodū hæc tria  
distincta uerba, i uero corpore Christi, in micrologo,  
in uerbo illo abbreviato fidei, in monarcha illa unitri-  
na fide, in CHRISTO unum sunt: sic est una sola  
lex, quæ in unitate uerbi, diuinam illam unitritatem  
& totam deitatis plenitudinem apprehendit ac reti-  
net: Nempe diuinum illud & cælitus manifestatum,  
 $\mu\acute{o}\nu\omicron\upsilon\pi\iota\varsigma\theta\upsilon\epsilon$ , unica illa unitatis lex, qua C H R I



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

STVS <sup>ἡγεμονικῶς</sup> imperatiue præcipit, uult, & mandat, ut solummodo credamus. Nam si credimus, tum etiam omnipotentissimo, iustissimo, uerissimo uerbo Dei obedimus. Si uerbo obedimus, tum etiam charitatem præstamus. Si charitatem præstamus, tum demum plenitudinem legis & ueram illam plerophoriam (de qua Apostolus dissertis & apertis uerbis meminit Hebr. X. & quam Lutherani prorsus nec docuerunt nec sciuerunt) præstamus. Nam τὸ πλῆρωμα τοῦ νόμου plenitudo, consummatio & finis legis, est dilectio & charitas. Quandoquidem qui diligit alterum, legem compleuit. Et tota uniuersa lex in uno uerbo (ἐν τῷ λόγῳ πληρῶμα) impletur: nempe, Diliges proximum tuum sicut teipsum.

HAEC est illa Monarchiæ, palingenesiæ & plerophoriæ fidei nostræ, qua uerbum monarchicum Unitrinum, in unitate fidei & uerbi regeneratur & illustratur nouū in uerbo uno solo, quod est CHRI STVS, & in uerbo uno solo CHRISTI, quod est fides, & in uerbo uno solo fidei & legis fidei, quod est charitas, & in lege una sola, quæ unitrinum illud diuinum uerbum, in unitate spiritus & corporis CHRISTI apprehendit & retinet, quæ est, uisus Crede: uel ut Christus Monarcha unitatem &



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

(ut sic interim dicam) solitatem uel soliditatem uerbi  
exprimere uolens, dixit: *μόνον πισθε*, solūmodo crede.  
Vt enim una sola & uiua incarnata lex dei est Chri-  
stus, expressa imago patris, & splendor gloriæ et sub-  
stantiæ illius: sic una sola uiua & spiritualis lex Chri-  
sti, expressa imago uerbi illius, est fides et ueritas uer-  
bi, lex fidei illa unica & sola, quæ iubet & præcipit,  
*μόνον πισθε*, solūmodo crede. Vera autem, uiua, sola et  
unica expressa imago fidei & ueritatis, & splendor  
gloriæ ueræ uiuæ & iustificantis fidei, est charitas,  
uinculum perfectionis, plenitudo legis, plerophoria fi-  
dei, in qua tota plenitudo deitatis, ut in Christo cor-  
poraliter, ita in unitrino illo uerbo fidei, in corpore  
spirituali, immortaliter glorificato, spūaliter immorta-  
liter & æternaliter inest & inhabitat.

Hoc est discrimen, hæc est differentia & distan-  
tia inter fidem Lutheranorum monacham et solitari-  
am, Danielicam uisionomicam, Osiandrinam: & no-  
stram Unitrinam, Monarcham, Euangelicam, Chri-  
stianam, Apostolicā, atq; Monarchiā fidei nostræ.

Possū hic ridens & ludens, serio tamen & uere  
cū Martino Lut. dicere, hyperbolizare et exclamare:  
Summa, quantum cælum à terra distat, tantum debet  
fides Monacha à fide Monarcha separari. Et nihil



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

docendum, dicendum in re iustificationis, nisi sola monarcha, non monacha Lutheranorū, fides. Item: Summa, fides monacha non est utilis, neq; necessaria neq; ad iustificationem neq; ad ulla bona opera, multo minus ad salutem. Et rursus: Qui fidem monarcham docendam esse negant, reuera nullam poenitentiam, crucem, effectum uerbi esse uolunt: sed oēm pietatem cum politica uita et lege naturæ rumpunt, dissipant atque uiolant, ut Socrates, Plato, Aristoteles, M. Tullius Cicero, multīs in locis euangelio & uerbo ueritatis uiciniores fuerint, quā Lutherani. Quod nisi ueritatem & unitatem uerbi agnouerint & confessi fuerint dogmatistæ illi, luce meridiana uerissimè hoc paradoxon illis antehac inauditum demonstrare & conuincere possum.

Nunc rursus uident opinor clarissime ecclesiastæ Norinbergen, quantam lucem & claritatē euangelij cælitus illis allatā cæci reiecerint & uidere noluerint, & quanta potentia fides nostra uniterina monarcha, fidem illorum monacham conficiat atq; iugulet: ut tanquam granum frumenti in terram prostrata & mortua, & in fidem monarcham conuersa, ferat aliquando fructum multum & copiosum.

Tanta uis est uerbi unitatis & fidei, & illius di-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

uinæ unicæ solius legis Christi, quæ ait, <sup>μόνον νόμον</sup>  
 Quam caelestem unitatis legem & uocem Osiander,  
 tanquam minister uerbi nõ unitatis, sed diuersitatis &  
 Babel, hoc est, confusionis, discordiæ & uarietatis,  
 præco non legis Christi, sed Antichristi, non sponsæ  
 Christi, sed synagogæ satanæ, non nouæ Hierusalē,  
 sed ueteris Babylonis & ueteris fermenti, adeo pesti  
 me odit, q̄ ne nominare quidem ausus est, imò nec sa-  
 crilegis suis manibus pingere et scribere dignatur, ne  
 nominando, pingendo & scribendo uerbum unitatis,  
 uerbum suum mendax & plane Babylonicum & con-  
 fusaneum, ad solam illam diuinam uocem, tanquam ad  
 adiuratiõnem interimatur atq; iuguletur. Nam cum  
 refert me gloriari, q̄ unus uiderim & repererim cla-  
 rum euangelij textum, cuius autoritate recte dicatur,  
 sola fides iustificat: falsò, impudenter & mendaciter  
 refert me citare & allegare ad hoc probandum, illud  
 Mar. x. & Luca viij. Tantum crede. Nam ego ad  
 hoc adstruendum non cito Romanum & Latinum te-  
 xtum, sed Græcum, qui utroq; loco habet τὸ μόνον σο-  
 lum, summum mysterium <sup>ἡ μοναδικὴ</sup> unitatis uel soli-  
 tatis (si sic dicere liceat, quanuis & ueteres sic dice-  
 re ausi fuerunt) complectens. Et Euangelistæ qui-  
 dem græce scribentes, referunt **CHRISTVM**



ROMANORVM ANTICHRISTIANISMVS.

uerum omnium unicum Monarchiam, μοναρχίαν, & unitate dixisse & præcepisse, μόνον πῖσθαι, μόνον πῖσθαι, Crede solummodo, crede solummodo, loco illius quod Romani uerterunt, Crede tantum, tantummodo crede. Quod sane Lutherani, græcum textum & unitatem uerbi non animaduertentes neque uidentes (quo tamen fidem illorum monarchiam uehementer palliare & fucare potuissent) uerterunt in germanicis suis Biblijs,

Glaub nur / glaub nur /

quod sane multo minus significat, quam quod Iohannes ECKIUS & DIETTENBERGERVS quidam, alijque plerique Romanistæ plane cæci, contra seipsos uerterunt,

Glaub allein / glaub nur allein /

hoc est, Solummodo crede, crede solummodo, quemadmodum superius quoque retulimus. Et sicuti Lutherani generaliter hanc legem unitatis καὶ τὴν μονάδα, diuinæ unionis & unitatis uerbi dei non uiderunt, multoque minus intellexerunt: sic Ostander uerus antilogus, hostis & aduersarius unitatis uerbi & diuinæ monados, monarchiæ, palingenesiæ atque plerophoriæ fidei, infestissimus, Monarchicum illud

m m ij



OSIANDRISMVS ET LVThERANO

imperatorium triumphās μόνον πισθῆς, Solummodo crede, exprimere & scribere abhorruit, tanquā ab acerbissimo & nauseabundo antidoto, quo fidem suam monacham solitariam, iugulandam & extinguendā prædiuinabat, uolens foedissime mentiri potius & falsum fingere, q̄ magnificum, ter sanctum, nouum, antehac ad hoc institutum unitatis uerbi inauditum μόνον πισθῆς, Solummodo crede, exprimere & nominare. Tanquā uero me ab unitate uerbi & fidei, ad suū Babylonicū confusaneum errorem auocare, & lucē illam tam clare & septemplexiter splendentem, mendaciorum suorum nebulis obscurare possit scilicet.

Hinc quicquid ad maiestatem unitrini uerbi et fidei pertinet, tam peruerse deprauat, & perpetuo odio persequitur, ut etiam scribentis & alienae manus uitium, in calumniam rapiat. Nam cum forte fortuna per oscitantiam scribae, in libellis meis scriptū fuerat ἑρισμὸν πισθῆς, loco illius quod scribi debebat ἑρισμὸν πισθῆς, calumniator barbarum appellat, et ex barbarismo solocismū fingit & facit, & ἑρισμὸν πισθῆς scribit, & scriptū refert, ut nihil nō sugillet, odiosum et ridiculosū reddat.

Eius generis est, cum me grauius et false accusat, q̄ nimius sim in fingendis uocabulis nouis & antehac inauditis. solet enim Osiander in plerisque omnibus quae



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

ego docendi causa et uerbi Dei illustrandi gratia ad-  
fero, ad calumniam rapere, cū pia, recta, Christiana  
& Euangelica sint omnia. Et quauis quaedam no-  
ua & antehac inaudita afferuntur, tamē ea omnia ex  
spiritu uerbi Dei orta et nata sunt. Et ita noua sunt,  
ut ueluti noua remedia & antidota, ad novos errores  
& morbos in ecclesia exortos, sedandos & extirpan-  
dos admodū necessaria & diuina quaedam dona sunt,  
quæ Deus cælitus demisit, ad perniciosissimā religio-  
nis & fidei nostræ discordiā sedandā & cōponendā.

Odiosissime refert me fingere quatuor trinitates,  
cum ego non trinitates, sed triadas nominarim, sine quibus  
mysterium diuinæ trinitatis intelligi non potest.

Quid si ego Triadem Romanam, quam lepidus ille  
Huttenus olim in uitia Romanæ curiæ cōscripsit, do-  
cendi & arguendi causa adduxissem? nonne cælum et  
terram in clamaturus hic fuisset rarus Olander?

Sic cum doceo, Quo pacto microcosmus debeat ce-  
lebrare microsynodū, qua ratione à microsynodo per-  
ueniendum sit ad megasynodū, generale illud aliquan-  
do tandē futurum concilium: quo deniq; modo à micra-  
poli noua, parua & particulari ciuitate Dei sancta,  
à noua parua Hierusalē, ab uno & particulari tem-  
plo Dei, quod est quiuis homo, templum dei sanctum,



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
Megapolis, magna illa ciuitas Dei, & noua Hieru  
salē magna aedificanda, & Babylon illa scortationū,  
abominationū et cōfusionū oīm mater et causa destrūē  
da sit: nōne illa & huiuscemodi plura, q̄ noua et ante-  
bac icognita, planeq; inaudita adfero, felices & plane  
caelestes inuētiōes et dona q̄dā diuina sunt? sine q̄bus uni-  
tas et cōcordia fidei et uerbi cū stare nō potuisset, nec  
ecclesia dei tot modis collapsa, reformari & restitui  
ullo mō possit. Nā quēadmodū ecclesia ab unita-  
te coepit, p̄ unitatē auclā & stabilita est: sic etiā p̄ uni-  
tatē uerbi & fidei, ἀπὸ ἑνὸς & ἐκ ἑνός, à paruo & uno  
restituēda et reformāda est. Parua enim & principia  
unitatis negligenda nō sunt, sine quibus magna consta-  
re nō possunt. Ecclesia uniuersalis tā Romana q̄ Lu-  
therana, iaudita cācitate et plane satanica fraude ab  
unitate uerbi et fidei discessit, defecit, et degenerauit  
in Babel confusionē, non ut olim ad turrim Babel lin-  
guarum, sed ad confusionem et uarietatem sectarum.  
Eapropter ad unitatem uerbi et fidei redeūdum est,  
ut unitas totius ecclesiae, ab unitate, in unitate, per uni-  
tatem conseruari & stabiliri possit, ut ab uno, per  
unum, in unum, à uerbo uno, per fidem unam, in charita-  
tem unam perueniamus, & adolescamus in unitatem  
corporis & spiritus Christi, per plerophoriam &



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

plenitudinem fidei, in plenitudinem & finem legis fidei, quæ est dilectio, hoc est, à fide monacha & solitaria, ad fidem illam unitrinam & monarcham: ut liceat ab una microsynodo, ab una micrapoli, megasynodum & megapolin spectare, celebrare & ædificare. Quæ ut nunc sunt facilima et expeditissima, ita olim et antehac cælestes et felicissimæ inuentiones et dona dei erant, non solum factu, sed etiã sensu incõprehensibilia & cogitatu difficilima, et quodãmodo impossibilia. Nunc & possibilia et facilia, modò uerbo unitatis et legi  $\mu\omega\upsilon\acute{\alpha}\delta\omicron\omicron\varsigma$  credere uelimus, quæ ait,  $\mu\acute{\omicron}\nu\omicron\upsilon\mu\ \pi\iota\varsigma\delta\upsilon\epsilon$ , solummodo crede.

Nõne omnia ab unitate & monade orta, aucta et hætenus consummata sunt? Nõne deus unus est? ut tota scriptura testatur, & præsertim Deuteronomion, ubi Moyses sic loquitur: Audi Israel, dominus deus noster, dominus unus est. Nõne mundus megacosmus ille unus est? sol unus? omne uniuersum mortaliũ genus ab uno Adam coepit? Quoties Apostolus ad Ro. v. et 1. Co. xv. unitatis & unius Adam & unius Christi meminit? tam sæpe unum Adam & unum Christum repetes, et primũ et nouissimũ Adã in uno et unitate cõferes et oppones, ut nos unicus ille locus, ad unitatẽ uerbi admonere, & à Babel reuocare merito debuisset. Quid, q̄ idem Apostolus ad Ephe. iij. ueluti



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

in spiritu somnum illum, uel ueternum potius in ecclesia aliquando futurū præsentens et prænuncians, grauius nos ab eo dehortari et ab hoc lethargo excitare solet, inquit: Hortor itaq; uos ego uinctus in domino, ut ambuletis ita ut dignum est uocatione qua uocati estis, cū omni submissione ac mansuetudine, cū omni lenitate tolerantes uos inuicem per charitatem, studentes seruare unitatem spiritus per uinculum pacis, unum corpus & unus spiritus, quemadmodum & uocati estis in una spe uocationis uestre: Unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus pater omnium, qui est super omnia, & per omnia, & in omnibus uobis?

Vbi etiam Apostolus pulchre et eleganter pingit  $\mu\epsilon\gamma\acute{\alpha}\lambda\omicron\upsilon\mu\alpha$  &  $\mu\epsilon\tau\omicron\lambda\omicron\upsilon\mu\alpha$ , magnum & paruum corpus ecclesie CHRISTI, Veluti quod nunc instat prænuncians & futurum prædicens.

Vt itaq; olim ante constructionem Babylonis et turris Babel, totius populi et omnium mortalium unum, erat labium, unus sermo, una lingua, et ut græcus textus habet,  $\mu\acute{\iota}\alpha$   $\phi\omega\upsilon\eta$ , una uox: ita nūc in constructione et ædificatione noue Hierusalem, ciuitatis Dei sancte, quam uidit Iohannes descendente de caelo, à Deo paratam sicut sponsam ornatam uiro suo, in qua noua erunt omnia. Vt enim unus est deus pater, unus deus



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

filius, unus deus spiritus sanctus, unus Christus: ita unum est uerbum, una fides, una charitas, una lex, una uox, una lingua, unus sermo, non carnaliter, sed spiritualiter, in unitate spiritus uerbi et fidei. Vnicus aut ille sermo, unica illa lingua, unica illa uox & lex qua ut olim à Babylone & turri Babel omnis confusionis causa et exordio, ita nunc à meretrice Babylonica magna transmigrationem ad nouam Hierusalem faciemus in unum: A diuersitate, non ut olim linguarum, sed sectarum, in unam fidem, in unam linguam & uocem unã spiritualem est *μόνον πισθε*, Monon pistheue, Solummodo crede, crede solummodo, & germanice, Glaub allain/ glaub nur allain/ non secundum Papsimum, neq; iuxta Lutherismum, sed iuxta germanum & genuinum Christianismum, & legem illã unicam et solã Euangelij CHRISTI IESV. Qui solus omnium monarcha, *μία μόνη νόμος* unam solam legem promulgat, inquit: *μόνον πισθε*, solummodo crede. Nam in Christo Iesu neq; papsimus quicquam ualet, neq; Lutherismus, neq; fides monacha Lutheranorum, neq; opera monacha Romanorum: sed fides per dilectionem operans, sed opera ex uerbo, fide & charitate, diuino illo unitrino uerbo facta et profecta.

Sic enim fiet, ut quilibet Microcosmus, quouis ho



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
mo uoce, solus, cum uocā de uno solo deo, per unam solā  
legē Christi et fidei agat, cor suum examinet, an fidē  
illam unitrinā, ueram, uiuam, plerophoriam illā, quæ  
plenitudinem legis, ipsam dilectionem & charitatem  
comprehendit, habeat nec ne. Et quā fortis & con-  
stans, quā plena, firma & certa fide sit, nihil addubi-  
tans propter incredulitatem. Cuiusmodi erat fides pa-  
tris omnium credentium Abrahæ, Ro. iij. Vt hoc  
pacto quilibet microcosmus, & qualibet micropo-  
lis noua creatura à deo creanda, microsynodū quā  
primum celebret, concludat, atq; executioni in uera fra-  
terna charitate & dilectione cōmuni erga omnes de-  
mandet, ut ad megasynodum & megapolim, magnam  
illam Hierusalem nouam, & ciuitatem dei sanctam,  
Christi sponsam (à Babylone, à confusione & uarie-  
tate seclorum, & tandem à toto Antichristianismo  
liberati) peruenire ualeamus omnes in unitatem fidei  
& agnitiōis filij dei, in uirum perfectum, in uerā  
magnum illud corpus per megasynodum, per genera-  
le illud tantopere haecenus expectatum concilium, in  
mensurā ætatis plenæ adultæ Christi, ut amplius non  
simus pueri, qui fluctuemus & circumferamur quouis  
uento doctrinæ per uersutiam hominum: Et que pul-  
cherrima sequuntur & ulterius enarrantur ab Apo.



VRVM ANTICHRISTIANISMVS.

stolo Ephe. iij. Sed simus perfecti uiri, non pueri, abo-  
 lētes puerilia. Aduenit enim nunc, quod pfectum est,  
 ut quod ex parte aliquando fuit, aboleatur. Cognoui-  
 mus enim antehac ex parte, & ex parte pphetauimus,  
 & uidimus p speculum in ænigmate, nunc autē facie ad  
 faciem: quia deus ultra non abscedet faciem suam à no-  
 bis, sed effundet spiritum suum super omnem domum  
 Israel, Ezech. xxxix. Quia terra repleta est scientia  
 domini, sicuti aquæ maris operientis, Esa. xi. Et reue-  
 lata est gloria domini, & uidebit omnis caro pariter,  
 quod os domini locutum est, Esa. xl. Fides enim nostra  
 nunc uertitur in plenissimā scientiā, ut ueri filij Ab-  
 raba, confratres Christi Iesu, plenissime (sicut pater  
 noster A brabam) scientes simus, q̄ is qui promise-  
 rit, potens sit & prestare: nihil addubitantes propter  
 incredulitatem, sed robusti facti fide, prestemus glo-  
 riam deo, Ro. iij. ut tandem omnes unanimes uoce, quē-  
 admodū olim populus Israeliticus, cum Moyses etiā  
 solus ascendisset in montem, & cum domino collo-  
 cutus rediisset ad populū, & narrasset uerba domini et  
 iudicia, respōdit cunctus populus uia q̄ uia, una uoce:  
 Omnia uerba domini, quæ locutus est dominus, facie-  
 mus, uno uerbo, una fide, una uera & pfecta charitate  
 respōdeamus Christo: Oia uerba q̄ locutus es domine



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO/

Iesu Chryste, credemus & faciemus. Vt totius populi Christiani sit cor unum & anima una, in spiritu et uerbo uno, quæ est fides Iesu Christi una & sola.

Ad hæc tam diuina, caelestia, & plane admirabilia & humano sensu incomprehensibilia & incredibilia dona, unum solummodo est necessarium, ut Christus Monas ille primus et nouissimus, primogenitus uiuentium & mortuorū, inquit Lucae x. Vnum est necessarium: nempe unitrinū illud fidei & ueritatis uerbum, ab æterno increatū, in tempore in Christo incarnatum, et nunc per spiritum sanctum in nomine Christi, & per reuelationem & ingulationem Antichristi regeneratum & illustratum. Nam Antichristus Pharaos ille magnus totius orbis terrarum, in hoc ipsum excitatus est, ut Christus in eo (ut olim deus Israel in Pharaone rege Aegypti) ostendat potentiam suam, ut annuncietur tandem aliquando nomen Christi in tota terra, & lux lunæ, hoc est, ecclesia Christi, luceat & splendescat sicuti lux solis, & lux solis, hoc est, Christus in nomine suo, qui sol est iustitiæ, qui nobis timentibus nunc oritur, iuxta prophetiam Malach. ult. septemplex iter Esa. xxx. Septuplex aut lux, est illustratio et clarificatio nominis Christi, non ut olim hominibus prorsus incogniti (iuxta illud: Nomen me-



ORVM ANTICHRISTIANISMVS.

um Adonai non indicavi eis, Exo. vj.) sed quod postea Matth. j.  $\kappa\epsilon\gamma\gamma\acute{\alpha}\mu\upsilon\alpha\tau\epsilon\sigma\upsilon$ , quadrilaterum reuelatum est, & postea in mysterio abscondito clarius reuelatum & reuelandum, iuxta Christi Iesu ipsiusmet testimonium, quod ait Io. xvij. Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo &c. Et in fine illius capituli rursus inquit & testatur Christus: Et notum feci eis nomen tuum, & notum faciam, ut dilectio qua dilexisti me, in eis sit, & ego in ipsis. Quo pacto aut nomen Christi in uerbo suo nunc clarificetur, illustretur, & splendescat septupliciter, in formula noua edificanda Hierusalē septē principibus electoribus dedicata, clarissime & uerissime demonstrabitur. Iam enim non oportet margaritas proijcere ante porcos, et sanctum dare canibus, prius quā Ostander cū collegis suis ueritatem uerbi & nominis Dei agnoscant, & coram Deo & hominibus confiteantur. Quod futurū aliquando & effecturū me claritate, potentia et uirtute uerbi nō dubito: nam paruus particularis quā Antichristus iugulandus est, quo magnus & uniuersalis eo facilius confici & interimi possit.

Hac atque huiusmodi tam pia, tam Christiana & sacrosancta mysteria scripturarum, cum coram audierit & audire potuerit Ostander, tamen interim



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

sacrilego & blasphemio ore ausus est appellare prodigiosa, ridicula, stulta, phanatica, hæretica, blasphemata (quorum maxima pars sit contra, omnia uero præter sacrarum literarum & ueteris ecclesie autoritatem fidei et noua) planissime in uerbū ueritatis, antilogismū & Antichristianismū quendam peragens, & uerbum uiuentis dei spiritualiter flagellans, crucifigens, et quantum in eo est, mortificans & sepeliens: Ne ueritas & claritas uerbi, mendacia sua Antichristianica et Antilogica, detegat atq; demudet, ne unquam Senatui et reipub. Norinbergen. innotescat, quod tam impie & tanto temporis tractu sacrilego suo dogmate, tot millia hominū & animarum seduxerit. Omnino inscius et ignorans, aut etiam scire et discere nolens, quid uerbū, quid fides, qd charitas, quid lex dei et fidei, quid poenitentia et crux Christi, quare Christus incarnatus sit, quid incarnatione sua præstiterit, quopacto uera iustificatio apprehendenda, retinenda, & uita æterna consequenda sit. Nam hæc oia à cognitione mysterij <sup>et</sup> ueritatis unionis & unitatis uerbi dei, quam hætenus planissime ignorauit Osiander, dependent. Et ignorare prudens uult, & tamen audet interim impudenter referre, me toties et tot modis Norinbergæ coram conuictū & confusum: cum



RVM ANTICHRISTIANISMVS. O

eadem ferè semper responderim, et ad respondendū paratus fuerim, quæ nunc tam firma & incōcussa respondeo, quæ labefactare nec inferorum portæ, & ne ipse quidē Antichristus cum tota sua militia infernalis exercitus poterit. Rogavi coram toties & tanto studio Ecclesiastas Norinbergen, ut audire me patierent uellent, ut pia docentē, ita fideliter monentē. Sed Osiander solus impediebat, & tanq̄ asp̄is ad aduersionem aures obturabat, ne aut rursus Anglico sudore corripereetur, aut ne collegas suos audiendi me percipidos sanè, in meam sententiā perducerem. Testes erunt ipsiusmet ecclesiastæ.

Sed audiamus calumniatorē illū ulterius uerbum ueritatis ludentē et deridentē, atq; fidē uerbi et Christi Iesu, sp̄m ipsius ab æterno esse negantem, ubi ait: Hæc et similia cū præsens quoq; à nobis audieris, & te uictū ac confusum esse sentires, nō tamē ueritati cedebas: sed dicere audebas, fidē ab æterno fuisse. Interrogatus, ubinā? Respōdebas: in deo. Iterū interrogatus, qd cui crederet deus? et an illa fides esset eiusdē generiscū fide nostra iustificāte? Hæc ipsa uerba Osiandri adscribere uolui, nō q̄ aliqua cōsuetudinē egeāt, sed ut lector cū admiratiōe et stupore itelligat, q̄ stultissime et q̄ ppetuo & strenue Osiander uerbū dei et Christi, quod est fides, sp̄m Christi oipotētissimā illā



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

uim, uirtutē & ueritatē uerbi (sine qua uerbū mortuū  
& mēdax est, nō uerbū dei, sed diaboli: non Christi,  
sed Antichristi) ab æterno & in æternū fuisse igno-  
ret. Præterea q̄ admirabiliter cæcus fuerit, & non in-  
tellexerit, quænam fides et quō iustificet, dei ne, an no-  
stra humana & carnalis fides: & quomodo dei fides  
nostra sit. Quod plane eū ignorasse clarissime argu-  
it, q̄ hactenus nesciuit fidē ab æterno et æternā fuisse.  
Nam cum rogat & sese rogasse asserit, an illa fides  
æterna, sit eiusdem generis cum fide nostra iustifican-  
te: ecce hic ponit & astruit fidem iustificantem diuer-  
sam à Dei fide, quæ æterna est, iustificandi uim ta-  
men habeat. Vides igitur fidē Osiandrinā iustifican-  
tem, quæ ab æterno non sit, nec in æternum duratura  
sit: sed quæ in tempore incepit, & in tempore euacu-  
anda sit: fides plusq̄ monacha, mortalis & mortua.  
Possent ne impia, crudelia & sacrilega magis uel sin-  
gi, uel ab ullo mortalium excogitari? Hic uidet nunc  
nimirū Osiander, quo pacto mutus sim, & ad suas im-  
pias ineptias obmuteſcam, meq̄ ex suis sophisticis tri-  
cis potentia et uirtute uerbi extricare ualeā. Et quā  
super omnia uincat & fortior sit ueritas, semper ipsa  
inuieta & insuperabilis. Quia hæc est uictoria, quæ  
uincit mundū, fides nostra, ueritas uerbi, spiritus Chri



sti, qui consolabundus ait: Hæc locutus sum uobis, ut in me pacem habeatis: In mundo afflictionem habebitis. sed confidite, quia ego uici mundum. Si fides & ueritas uerbi uincit, testimonio Christi & sui tantopere dilecti Iohannis, megacosmū magnum illum & mundū totum: quanto fortius & facilius uincit microcosmū Osiandrum, ueluti paruum particularemque uerbi ueritatis antilogum & Antichristum, uerbum fidei æternum & perpetuum negantē & uiolantē, et in tempore coepisse, & in tempore intermoriturum, euacuandum & irritandum aliquando esse asserentem?

Apostolus Paulus Ro. v. dissertis & apertis uerbis fidei immortalitē & æternitatē adstruit, cū ueluti per epilogum & illationē concludit & infert, inquiens: Iustificati igitur ex fide, pacē habemus erga deum per dominū nostrum Iesum Christum, per quē et cōtigit nobis, ut fide perduceremur in gratiā hanc, in qua stamus & gloriamur sub spe gloriæ dei. Et subiungit Apostolus, fidei firmitatē & æternitatē fortius & potentius explicans, & ait: Nec id solum, uerum etiā gloriamur super afflictionibus, sciētes quod afflictio patientiā pariat, patientia uero, probationē, probatio autē spem. Porro spes non confundit, quod dilectio dei effusa est in cordibus nostris per spiritū san-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,

Etum qui datus est nobis. Hic si fides uerbi, quæ est ueritas Christi, ab æterno non fuit, nec in æternum & perpetuo duratura est: quam poterit Osiander, quæso, cum Lutheranis suis omnibus habere iustificationem & pacem in deo? Quomodo poterit gloriari sub spe gloriæ dei, atq; adeo super afflictionibus? Et quo pacto spes eum non confundet? qua ratione diffundetur spiritus sanctus in corde illius, cum fides & ueritas uerbi dei ab æterno non fuerit, nec in æternum duratura sit, sed in tempore cœperit, & in tempore aliquando interitura, euacuanda & irritanda sit?

Hic Osiander aut cogitur fidem dei & ueritatem uerbi, ab æterno fuisse, & in æternum duraturam cōfiteri: aut simul unã negabit & uerbum dei, quod est Christus, ueritas æterna patris, oëm spem nostram, charitatem dei, unã cum spiritu sancto, per quem diffunditur dilectio in cordibus nostris, ab æterno fuisse, & in æternum duraturam esse. Et si æternitatem uerbi, ueritatis, spei, dilectionis spiritus negauerit, si simul unã profitebitur, uerbum, fidem & charitatẽ dei, patrem, filium & spiritum sanctum, totamq; plenitudinem deitatis in Christo inhabitantem corporaliter, & in tempore cœpisse, & in tempore interituram, intermorituram, euacuandam & aliquando irritam



clam. Quo quid possit in euangelium Christi audiri blasphemum & sacrilegum magis? Inhorrescit animus dum hæc scribo & meditor, & Osandrum concionantē & numerosissimum populum Norinbergen. cum sapiētissimo alioqui senatu, tam miserabili & deflendo modo seducentem, admirabundus contemplor atque recolo.

Præterea concedat Oslander necesse est, Quòd iustificamur aut fide dei & Christi Iesu, aut nostra humana & carnali fide, aut fide dei & nostra, quæ p uerbum fidei nostra fit, quia carnem nostram uertit in spiritū, & efficit, ut unus simus spiritus cum Christo, ut amplius non simus in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus dei habitat in nobis. Si concedit (ut negare non potest) quòd iustificamur fide dei & Christi Iesu, iam unà concessit fidem ab æterno fuisse, & in æternum duraturam: quia summa & potissima uis & uirtus dei est fides, quæ à deo abesse non potest. Nam fidem à deo separare, est uerbum ueritatis atque adeo ipsam ueritatem à deo separare, & æternam non esse confiteri. Si asserit & fatetur nos nostra humana & carnali fide iustificari, nō fide dei & Christi Iesu, prout asserere & fateri uidetur, cum superius interrogat & sese interrogasse refert: an illa fides



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

dei, quam ab aeterno & perpetuam esse affirmo, eiusdē generis sit cum fide nostra iustificante: Tum rursus atq; iterum manifestissimus, ineptus & fanaticus haereticus, plane suo ipsius ore avtoratū est, totam scripturā cum toto Paulo pernegans & pervertens, qui constanter & perpetuo asserit, q̄ fides donum dei est: gratia enim servati sumus per fidē, idq; non ex nobis. Dei enim donum est, nō ex operibus, ne q̄s gloriatur, Ephe. ij. Cum vero tam insanus & ineptus nemo esse possit, qui affirmare ausus sit, q̄ iustificatio nobis nostris humanis & carnalibus uiribus contingit: ea propter in hoc secundo mēbro nō immorabimur, sed ad tertium membrum accedemus.

Si itaq; tertio Osiander concedit et fatetur, quē admodum ueritate uictus cōcedere & fateri cogitur, q̄ iusti simus et iustificemur coram deo, non solū dei & Christi Iesu, sed etiam nostra fide: quandoquidē necesse est, ut nos uerbo fidei, quod est Christus, credamus, & obediētes uerbo, charitatē praestemus, ut Christus cum tota plenitudine deitatis per unitrinā illam monarchiam fidē, carnē nostram uertat in spiritū. Vt quē admodum in Christo uerbum caro factum est, ita in nobis uerbū fidei fiat spiritus Christi, ut amplius nō simus in carne, in qua deo placere nō possumus,



sed in spiritu: siquidē spūs dei habitat in nobis. Nam si q̄s spiritum Christi nō habet, hic nō est eius, hic non est iustus, nec iustificatus, multoq̄ minus iustificandus et saluandus. Nam iustitia dei est, per fidē Iesu Christi in oēs et super oēs eos qui credunt. Omnes enim peccauerunt, et destituuntur gloria dei. Iustificantur autē gratis & p̄ illius gratiam, per redemptionē quæ est in Christo Iesu &c. ut Apostolus elegantissime & sanctissime loquitur Ro. iij. Præterea iustificati ex fide, pacē habemus ad deum per dominū nostrum Iesum Christum, Ro. v. Vt tandē nulla sit cōdemnatio his q̄ insiti sunt Christo Iesu, qui non secundum carnē, sed secundum spiritū uersantur. Nam lex spiritus uitæ per Iesum Christum nos liberos reddit à lege peccati & mortis: ut iustificatio legis impleatur in nobis, q̄ non secundum carnē uersamur, sed iuxta spiritum: ut caro moriatur, & corpus peccati aboleatur, atq̄ cum Christo crucifigatur: & ecōtra spiritus uiuificetur, & mortalia nostra corpora à morte spiritali excitentur, p̄pter sp̄m Christi inhabitantē: ut loquitur et testatur Apostolus de uera Christiana, nō ficta & simulata iustificatione et iustitia nostra Ro. viij. et viij.

◊ Cum itaq̄ uerbum fidei abbreviatum, ab æterno increatum, in tempore in Christo incarnatum, in no-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

bis fiat spūs. Nam cum uerbo dei, quod deus est, credimus & adhæremus, unus spūs efficimur. 1. Co. vi. atq; adeo unum corpus, quin potius unum & cōsummati in unum, Ro. xij. 1. Co. xij. Eph. iij. Iohan. xvij.

His sic deductis & cōfirmatis, ut lector planissime intelligere possit, quæ sit uera, genuina & deifica iustificatio, & quo pacto simus corā deo iusti & iustificandi. quæro nunc tandē aliquando ab Osiandro, Cuius beneficio, cuius dono, cuius spiritu fiat, & uerbo fidei, uerbo dei, quod est Christus, credimus? Hic, etiā si nolit Osiander, tamen orbe Christiano toto sic cogēte & cōsentiēte, cogetur dicere & fateri, quæuis cōtra seipsum, magno, miserabili & deslendo pudore, & Christi beneficio, dono & spū fiat et cōtingat nobis, ut credamus, quia fides donū diuinū est, et fors in templo dei acceptatissima, non ex operibus, ne q̄s gloriatur. Si itaq; beneficiū & donū dei est, deus aut largitur dona sua nobis p̄ Christum, q̄ est uerbū dei incarnatū, ut quæadmodū in filio dei uiuētis uerbum caro factum est, ita uerbū Christi in nobis fiat spūs & caro spūalis, ut simus in spiritu uno, in uerbo uno, unū corpus et unus spūs, ut clarissimis uerbis testatur Apostolus Ephesi. iij. & 1. Co. xij. quo postremo loco ait. Etenim p̄ unum spiritū nos oēs in unum corpus bapti-



RVM ANTICHRISTIANISMVS. ○

zati sumus, siue Iudæi, siue Græci, siue serui, siue liberi. Et subdit: Et oēs unum spūm hausimus. Hic nūc respōdeat Ostiāder cū inuicta sua (ut ipse qdē opinatur) sophistica, aduersus quā credit ne inferiorū qdē portas praeualere posse: uerbū fidei, uerbū dei, ueritas æterna, Christus illiusq; spūs fuit ne ab æterno, nec ne? Fides uerbi, ueritas pmissionū, fides Christi euacuabitur nec ne? teste Paulo, quē suis horrēdis mēdacijs seruiētē fingit, & falsissime & impudētissime allegat. Nōne iā hic cogetur Ostiāder oīa, q̄ cōtra clarissimū & æternū uerbū Christi Iesu saluatoris nostri foedissime mētītus ē & cōfinxit, corā toto orbe christiano reuocare? & se aut oīm ignorātissimū sacrariū literariū & christianæ fidei, q̄ hæc prima elementa ueræ fidei ignorauit, aut oīm hæreticorum pditissimum et obstinatissimum, q̄ tā clara & inuicta testimonia sacrosancti euāgelij agnoscere nō uelit cōfiteri? Negare p̄ se Elo nō poterit, sese uerū esse ἀντίδογος, fornicatorē spirituale, utinā nō etiā carnalē, cōtra uerbum ueritatis, uerum Antichristum crudelissimum atq; deterrimum hostē uerbi dei & filij dei uiuētis, atq; ueritatis æternæ & diuinæ, Cui æternitatē & diuinitatē adimere, in tempore coepisse, & aliquando abolendam & euacuandā esse adstruere conatur impius & sacrilegus.



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Sed nihil agit miser & ter cæcus, Quia super omnia  
uincit ueritas. Et ut Iohannes testatur & scribit Ioh.  
ij. Omne mendacium ex ueritate non est, & mendax  
est qui negat IESVM esse Christum. Hic est  
Antichristus, qui negat patrem & filium. Quis-  
quis uero negat filium, is ne patrem quidem habet.

His uerbis pingitur Osiander ab Iohanne. Nam cū  
negat ueritatē uerbi et spiritum Christi ab æterno fu-  
isse, & asserit aliquādo fidē dei intermoriturā et eua-  
cuandā, nōne filium dei in uerbo suo negat? Qui autē  
filium negat, is ne patrē quidē habet: q̄ patrē & filium  
nō habet, quo pacto is spiritū sanctum habere potest?

Eat nunc Osiander, cum suis ignorantissimis, no-  
lo nunc sub spe melioris mentis & pœnitentiæ dicere  
improbissimis collegis, et sese magnos theologos esse  
fateantur, fortiter negantes, quod illis statim initio in  
faciē, presentibus etiam duobus senatoribus, tanta con-  
stantia, libertate & ueritate Norinbergæ dicere au-  
sus fui, Quod neq; quid uerbum, neq; qd fides, neq; qd  
charitas dei, quid lex fidei, quid crux, quid pœnitētia  
Christianorum sit, intelligerēt. Tantum abest, ut  
uocē dōs unitatis & unionis summum mysterium com-  
prehenderint. Nunc enim Christi ecclesia tota conte-  
stabitur unā mecum, & uerum me dixisse & dicere.



ORVM ANTICHRISTIANISMVS.

Sed audiamus nunc quartā argumentationem & probationem, (quāuis ex superioribus sua sponte omnia illius argumenta corruant atq; collabantur) qua euincere conatur, q; uerbum, fides & charitas nō sint unū, sicuti pater, filius et spiritus sanctus unum sunt. Et ait & infert: Verum etiamsi cōdonaremus, (quod absit tamen ut faciamus) uerbum fidem & charitatem esse unum, nondum tamen sequeretur, quod fides charitas & opera ideo simul & æque iustificarent. Nam pater filius & spiritus sanctus, uere & superexcellenter sunt unum. Et tamen deus pater generat deum filium, filius non generat deum. Ita etiam si fides & charitas uere essent unū, & tamen fides adhuc posset sola iustificare, sicuti pater solus generat: & charitas nō iustificare, sicuti filius nō generat. Hæc Osiandri argumentatio p̄ oīa similis est superiori, qua p̄ Danielis uisionem probare uoluit, quod recte diceretur: Sola fides iustificat, quia Daniel uidit uisionē solus. Sed quemadmodum illa futilis & plane stulta argumentatio & probatio fuit, sic hæc non solum nihil urget & probat, sed Osiandrum rursus atq; iterum magnæ & insignis ignorantie reum agit. Nam ut omit tamus breuitatis causa subtilitatem illā, quomodo & qua ratione deus ab æterno generet filiū, & quomo-



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

do spiritus pcedat ab utroq; illud satis erit indicasse,  
q; aduersarius trinitatis diuinam unitatem & unionem  
altissime trinitatis impie scindit, & unitatem dei omni-  
potentissimam illam uirtutem segregat, scindit, diuidit  
atque dissipat, non intelligens, ut iam sepius dictum  
est, neque uerbum, neque uinitrini uerbi mysteri-  
um, multoq; minus arcanum diuine trinitatis. Illud ne-  
gare non potest, nam si negauerit, eadem opera totam  
scripturam negaturus est, quod deus pater filius &  
spus sanctus, in uerbo & in spiritu unum sunt: quia de-  
us uerbum est, & deus spūs est, & q; pater & filius  
unum sunt, ut Christus ipse testatur: Ego & pater  
unum sumus, Iohan. x. Et q; in Christo inhabitat omnis  
plenitudo deitatis corporaliter, ad Col. ij. Hinc falso  
& blasphemio ore infert Osiander, separans diuinam  
unitatem & unionem corporis & spūs dei, qua creden-  
tes unum corpus & unus spūs efficiuntur cum deo, cū  
neget, q; filius est primogenitus inter multos fratres,  
Verbum dei æternum generat deum. Nam cum uere  
credentes unum sint corpus & unus spūs, atque adeo  
unum cum deo, Iohan. xviij. & regius psalmista dicat,  
Ego dixi, Dij estis & filij altissimi oēs: quod dictum  
postea citat Christus Io. x. inquit: Nonne scriptū  
est in lege uestra, Ego dixi, dij estis? Si illos dixit de-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

os, ad quos sermo dei factus est, & nō potest solui scri-  
ptura, quem pater sanctificauit & misit in mundum,  
uos dicitis me blasphemare, q̄a dixerim filius dei sum?  
Et princeps apostolorum asserit preciosa & maxima  
promissa nobis donata esse, ut per hæc efficeremur di-  
uinæ consortes naturæ, si refugerimus à corruptiōe,  
quæ est in mundo p̄ concupiscentiã. Et Exo. xij. Deus  
dicit ad Moysen: Ecce cōstitui te deū Pharaonis, &  
Aaron frater tuus erit tibi p̄pheta &c. Nunc cum  
hæc omnia per uerbum fidei, quod est **CHRIS-  
TVS**, fiant & gerantur, & uerbum dei quod  
est **CHRISTVS**, regenerat nos credentes  
per uerbum fidei in nouam creaturam, in sp̄alem ho-  
minem, ut amplius non simus in carne, sed in sp̄i, si qui-  
dem sp̄s dei habitat in nobis. Et adeo quidem, ut si-  
mus cum deo unus sp̄s, & in **CHRISTO** unum  
corpus, quin potius unum & consummati in unum, sic-  
ut pater & filius unum sunt, Io. xij. nempe filij Dei,  
hæredes dei, cohæredes & confratres Christi, dij &  
filij altissimi credentes omnes. Nōne uerbum Dei  
quod est Christus filius Dei uiuentis, generat & re-  
generat filios Dei?

Præterea, cum ista regeneratio non fiat, nisi per  
uerbum fidei, per uerbum Christi, quod est fides,



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
uictoria & salus nostra: quo pacto Osiander defen-  
dere potest & asserere ausus est, quod filius non ge-  
nerat deum, cum per filium omnia facta sint, fiant &  
subsistant, generentur & regenerentur in caelo & in  
terra: et filius sit uerbum dei, quod caro factum est,  
et habitat & habitabit in nobis? Io. i. Verbum autem  
dei quod est Christus, clare testatur Io. iij. Quod ni-  
si quis renatus fuerit ex aqua et spiritu, non possit in-  
troire in regnum caelorum. Et quod natum est ex carne,  
caro est: quod uero natum est ex spiritu, spiritus est.

Huc accedit omni consolatione plenum dictum Pau-  
li ad Tit. iij. ubi de illa caelesti regeneratione inquit:  
At postquam bonitas & erga omnes homines amor ap-  
paruit seruatoris nostri dei, non ex operibus, quae sunt  
in iustitia, quae faciebamus nos, sed secundum suam mi-  
sericordiam saluos nos fecit per lauacrum regeneratio-  
nis ac renouationis spiritus sancti, quem effudit in  
nos opulente per Iesum Christum seruatore nostrum,  
ut iustificati illius gratia, haeredes efficeremur iuxta  
spem uitae aeternae: idubitatius sermo. Adde de hac im-  
mortali et aeterna regeneratiōe clarissimum et pulcher-  
rimum testimonium D. Petri i. ca. i. ubi inquit: Laudandus  
deus & pater domini nostri Iesu Christi, qui iuxta  
copiosam suam misericordiam regenerauit nos in spem



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

uiuam, per hoc q̄ resurrexit Iesus Christus ex mortuis in hereditatem immortalē & incontaminabilem atq; immarcescibilem, cōseruatam in cælis erga uos, q̄ uirtute dei custodimini p̄ fidem ad salutem, quæ in hoc parata est, ut patefiat in tempore supremo. Et eodē loco paulo inferius ait: Renati nō ex semine mortali, sed ex immortalī per sermonem uiuentis dei et manentis in æternum.

His apertissimis & opulentissimis testimonijs nimirum uictus Osiander, cōcedet tandem: uerbum dei, quod est Christus, filius dei uiuentis, regenerare nos in spiritū dei, in filios & heredes dei, & coheredes Christi, in unum corpus Christi, in unum, sicut pater & filius unum sunt, ut simus dii & filij altissimi credentes oēs. Quod si concedet, ut negare nequaquā poterit, simul etiā miserabili ignorantie & inscitie cōfessione fateatur necesse est, q̄ sua tota argumētatio conciderit. Et q̄ firmum, ppetuum & inuictum per stet, Quod sicuti pater, filius et spiritus sanctus sunt in uerbo & in spiritu unū, q̄ sic etiam Verbum, fides et charitas dei in Christo, qui est uerbum fidei, uerbum dei, sunt unum. Nam uerbum dei, uerbū fidei est, quod est Christus: Verbum Christi, fides est, ueritas uerbi, æterna dei patris ueritas. Nam sine fide uerbum, nō



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

est uerbum dei: quia non est uerum, sed mendacium. Igitur non uerbum Christi, sed Antichristi; non dei, sed diaboli. Et quemadmodum uerbum Christi fides est, sic uerbum fidei charitas est: quia uerbum Christi nihil aliud præcipit, nisi charitatem. Præceptum nouum do uobis, inquit, ut diligatis uos mutuo. Præterea deus charitas est: qui manet in charitate, in deo manet, & deus in eo. Sicuti, qui manet in uerbo fidei, in deo manet, & uerbum fidei in eo, quia Christus uerbum fidei est. qui manet in uerbo fidei, in Christo manet & Christus in eo. Sicuti deus uerbum est, qui manet in uerbo, in deo manet, & deus in eo.

Ex his omnibus clarissime consequitur, uerbum fidem & charitatem dei, in Christo unum esse, & fidem monarcham & Lutherano more solam & solitariam non iustificare, sed fidem monarcham & unitrinam, quæ inseparabiliter penes sese habet & in se completitur uerbum & charitatem. Et quemadmodum recte & pie dicitur, Sola monarcha unitrina fides iustificat: sic etiam, solum monarchum uel monarchicum unitrinum uerbum iustificat. Quia  $\mu\acute{o}\nu\omicron\varsigma\ \lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$  solum uerbum solus deus est, qui iustificat impium. Sic pariter sancte pieque dicitur & docetur: Sola monarcha unitri-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

na charitas, quæ perpetuo penes se habet uerbum & fidem, iustificat. Quia deus solus est, & deus charitas est, & sola charitate, qua dilexit nos, iustificat nos. Et sola immensa dei charitas in causa est, quod uerbum fidem & charitatem dei habemus, & quod per unitrinum illud diuinum uerbum iustificamur, & in cognitionem dei suiq; amoris trahimur & ducimur. Nos enim diligimus eum, quia ipse prior dilexit nos. Hinc elegantissime Ioannes inquit i. Ioan. iij. Charissimi, diligamus nos inuicē, quia charitas ex deo est. Omnis q; diligit, ex deo natus est, & cognoscit deū. Qui nō diligit, nō nouit deū, quoniā deus charitas est. Et subiungit: In hoc apparuit charitas dei in nobis, quod filium suum unigenitum misit deus in mundum, ut uiuamus per eum. Et rursus addit: In hoc est charitas, non quod nos dilexerimus deum, sed quod ipse dilexerit nos, & miserit filium suum propiciationem pro peccatis nostris. Hic unicus locus, si alia testimonia nō essent, satis abunde adstruit charitatem illam unitrinam iustificantem, & recte dici & doceri: Sola charitas iustificat, Quia deus est charitas, & solus est qui iustificat impium. Cælitus igitur datum & diuinitus inspiratum est, ut recte sanctēque dicamus & doceamus, τρισμὸν πῖσις, τρισμὸν χάρις, τρισμὸν σλόγ,



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Vnitriua monarcha fides, Vnitriua monarcha charitas, Vnitriuum monarchicum uerbum iustificat. Sola fides, sola charitas, solum uerbum dei iustificat, est solum uictoria & triumphus noster, ut &  $\mu\acute{o}\nu\omicron\pi$  particula sola sit  $\xi\theta\mu\acute{o}\nu\omicron\pi$ , sicut diuina trinitas solitriua & unitriua est. Ut  $\mu\omicron\nu\acute{o}\varsigma$  unitas & unio sit uere in trinitate, et trinitas in unitate & unione: ut per unam solum legem Christi, quæ est,  $\mu\acute{o}\nu\omicron\pi$   $\pi\iota\sigma\theta\epsilon$ , unitas in trinitate, & trinitas in unitate credatur, comprehendatur atque retineatur: ut tandem à uerbo Babel confusione, diuersitatis & discordiæ, à uerbo Antichristi, ad uerbum Christi in unitatem fidei & agnitionis filij dei, in uirum perfectum, in mensuram ætatis plenæ adultæ Christi perueniamus, Ephe. iij.

Nunc intelligit nimirum Osiander cum suis collegis, quæ inepta, ne dicam stulta & impia, sit illorum argumentatio & illatio, cum inquirunt: Etiam si fides & charitas uere essent unum, tamen adhuc fides possit sola iustificare, sicut pater solus generat: & charitas non iustificare, sicuti filius non generat. Nam cum hic nec maior nec minor propositio uera sit, nimirum conclusio falsa erit. Primum, Deus nunquam est solus, sed est solus trinus & unus, quia nunquam est sine filio, quem ab æterno sine prioritate temporis genuit, neque



sine spiritu sancto, qui ab utroque tam à patre quàm à filio, ab aeterno sine prioritate temporis procedit. Ergo nunquam generat & creat solus, quia nunquam est neq; fuit μοναρχός & Lutherano more solus, quia sine filio & spiritu sancto nunquam est neq; fuit. Sed fuerunt ab aeterno in instanti simul absq; tēpore, in aeternum duraturi. Hinc etiam in creatione hominis loquitur deus in plurali numero, trinitatē personarum designās, ubi Gene. 1. inquit: F aciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostri. Solus igitur non generat neq; creat, quia solus nunquam est, sed monarcha seu rectius monotrarcha, trinus solus et unus. Ex quibus rursus fortissime contra aduersarium, tot modis peruersum, uere ἀποκατάγγρον, & plus q̄ cæcum in sacris literis, concluditur: q̄ sola monarcha Lutheranorum fides non iustificat, sed monarcha unitrina fides, uerbo & charitate ppetuo munita & comitata. Præterea inferitur, q̄ quemadmodum Lutherani castrauerunt & priuauerunt fidem uerbo & charitate, constituentes uere fidem monarcham: sic etiā nunc Osiander, plane οὐκ ἴστωσ, conatur deum patrem priuare filio & spiritu sancto, & asserere, q̄ deus aliquando fuerit monarchus Lutheranus, solus, solitarius, desertus, orbatus, absq; filio & spiritu sancto, hoc est, absque



OSIANDRISMVS ET LVThERANO

uerbo & charitate, absque aeterna & prima mente, qua deus seipsum cognoscit, qua denique *νοῦς* gignit monada, & suum in se ardorem & amorem reflectit: cum deus omnia fecerit ppter semetipsum, quia intelligit sese nihil esse melius. Quam latissimus mihi hic daretur Ecclesiastas illos male ecclesiasticos ludendi & ridendi campus. Sed tam inepti & caeci sunt, ut commiseratione magis digni & docendi potius sint, q̄ ridendi.

Adde, q̄ uerbum loquentis, locutio est & quod loquitur, creatis creatio & quod creat, & facientis factio & quod factum est. Omnia per uerbum facta et creata sunt, & sine ipso factū est nihil. Et uerbum caro factum est, & habitabit in nobis. Et nullum ab aeterno maius factum, q̄ uerbum caro factū. In factione autē huius, *ἀλλὰ τὴν ἑνωσίδα*, per ueram unionem, unum sunt artifex & artificium eius, Vt uerbum ueritatis Christus ipse testatur: Ego et pater unum sumus. Et Io. viij. Christus ait se id esse quod loquitur nobis. Igitur est loquentis locutio & quod loquitur. Et cum ab uno uerbo, quod est deus, in & per Christum omnia facta sint, fiant & subsistant, generentur atq; regenerentur, ut superius copiosissime probatum est, quo pacto Osiander tam obcaecatus esse potest, & non intel-



ligat, quomodo uerbum generet uerbum, & uerbum a uerbo procedat? Et sicuti ab uno homine, omnes homines prodierunt: sic ab uno uerbo, quod est Christus, omnia uerba dei & sacrae scripturae. A uerbo autem opus dei, quia uerbum dei opus perfectum: quādoquidē quicquid factum est, a uerbo est. Hinc aeternū dei uerbū **CHRISTVS** ipse Ioan. xiiij. inquit: Verba quae ego loquor uobis, a meipso non loquor: pater autē in me manens, ipse facit opera. Credite mihi, & ego in patre sum, & pater in me. Alioqui propter ipsa facta credite mihi. Et Ioan. xv. inquit: Si manseritis in sermone meo, & uerba mea in uobis manserint, quicquid uolueritis petetis, & fiet uobis. Quā igitur uerum est, quod omnia in caelo & in terra per uerbum facta et creata sunt: quā uerum est, quod spiritus generat spiritum, & quod caro & homo renascitur per spiritum in spiritualem hominem, adeo ut amplius in carne non sit, sed in spiritu: Tam uerum est, & uerbum generat, quin potius uerbum fidei, quod est **CHRISTVS** spiritus & ipse **CHRISTVS**, nihil generat nisi uerbum. Et quemadmodum pater filius & spiritus sanctus ab aeterno & in aeternū sunt unū simul absque prioritate temporis, sic uerbum fides & charitas ab aeterno & in aeternum sunt inseparabi-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

liter unum in Christo æterno dei uerbo. Nam sicut pater ab æterno genuit filium  $\delta\upsilon\ \lambda\omicron\tau\omicron\pi$ , primam mentē, primum illum intellectum, quo se cognoscit & cōtemplatur deus: sic uerbum ab æterno genuit & generat fidem, hoc est, ueritatem uerbi, sine qua uerbum dei nō esset neq; esse posset uerum, neq; posset cognosci uerum, ut Esai. as inquit: Nisi credideritis, non intelligetis. Nam æternæ ueritatis uerbum sine fide apprehēdi non potest, quæ apud Ecclesiasticum sic loquitur: Ego ex ore altissimi prodi primogenita ante omnē creaturam. Est itaq; fides primogenita uerbi dei, ab æterno increata, in tempore in Christo incarnata, quæ per uerbum, quod caro factum est, habitat & habitabit in nobis, per Christum dominum nostrum illiusq; omnipotentissimam fidem. Hinc tantæ & tam excellentes atq; deificæ uirtutes & cōmendationes fidei. Hinc fides est uictoria nostra, quæ uincit mundū, mortem, diabolū & infernū. Hinc omnia possibili sunt credenti, & nihil est impossibile fidem habenti, Mar. ix. Mat. xviij. Hanc altissimi uerbi dei filiam & primogenitā ante oēm creaturam, negat Oslander ab æterno fuisse, & facit & constituit monacham orbatam uerbo, ueluti patre, & charitate, ueluti spiritu sancto, & asserit aliquando euacuandam &



abolendam. Proh pudor, o cæcitatem execrandam, fluctuario, flagris, uerberibus, non uerbis solum, castigandam & emendandam. Utinam hic senatus & respu. Norinbergen. saperet, & alterum oculum, uel utrumq; potius aliquando aperiret, & perspiceret quid in tam blasphemio & temerario facto opus sit, cum Osiander agnitam ueritatem quæstus & ambitionis causa tam crudeliter pernegat. Eat nunc impius ille, & neget se esse antilogon & Antichristum, crudelissimum uerbi dei hostem.

Et sicuti spiritus sanctus pcedit ab æterno à patre & filio sine distinctione & prioritate temporis, sic charitas ab æterno inseparabiliter à uerbo et fide. Quandoquidem ubi uerbum & fides est, ibi certo & absq; dubio charitas est: sicuti ubi pater & filius est, ibi spiritus sanctus est. Præterea sicuti uerbo nihil credit nisi uerbum fidei, sic uerbum fidei nihil præcipit, nihil exigit, nisi charitatem, quæ est uinculum perfectionis, plenitudo, consummatio & finis legis. Adde q; Deus est charitas, & qui manet in charitate, in deo manet & deus in eo. Et quemadmodum pater à filio, filius à patre, spiritus sanctus ab utroq; abesse nõ potest: sic neq; uerbum à fide, neq; fides à uerbo, neq; charitas ab utroque. Igitur in uerbo in spiritu & in Chri



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

sto unum sunt. Recte ergo pieq; dicitur & docetur,  
Sola monarcha unitrina charitas dei iustificat, mona-  
cha Lutheranorum fides non iustificat.

Sic habet nunc Osiander, quo sensu dixerim, q; uer-  
bum generet uerbum, quomodo uerbum dei sit unitri-  
num, non monachum, orbatum, solitarium, solum, sine  
spiritu Christi: Quam altissimum mysterium, tempo-  
ribus æternis tacitum, manifestatum uero nunc ad re-  
uelandum & iugulandum Antichristum, & ad clari-  
ficandum & illustrandum nomen Christi, in euange-  
lio illo sacrosancto Ioannis, in quo ter repetitum uer-  
bum est, lateat & absconditum sit, cum inquit: In prin-  
cipio erat uerbum, & uerbum erat apud deum, & de-  
us erat uerbum. Hoc erat in principio apud deum.  
Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est  
nihil &c. Et quod tandem subiungit: Et uerbum caro  
factum est, & habitabit in nobis.

Nunc itaq; illud unitrinum & ter repetitum uer-  
bum, cum toto euangelio Ioannis alioqui obscurissimo  
& in mysterio abscondito, clarissime intelligi potest.  
Ut merito lux lunæ luceat, sicut lux solis, & lux solis  
septemplex. Concurrunt enim septem mysteria, ue-  
luti septem quædam diuina, septenarij numeri arcani  
tanquam septem lampades ante thronum domini, ad il-



ORVM ANTICHRISTIANISMVS.

Illustrationem nominis Christi: nempe, pater filius & spiritus sanctus, Verbum fides & charitas. Huic geminae trinitati accedit uovés & monarcha Christus, geminam illam trinitatem consocians & coniungens, & septem spiritus dei, de quibus Esaia xi. facilius cōprehendere & à deo impetrare possimus, nempe spiritum sapientiae & intellectus, spiritum cōsiliij & fortitudinis, spiritum scientiae & pietatis, & spiritum timoris domini. Nam si his septem spiritibus caelestibus & donis ecclesia dei illustrata & illuminata fuerit, tunc uere erit noua Hierusalem ciuitas dei sancta, quā Ioannes uidit descendētem de caelo, tanq̄ sponsam ornata uero suo. Et splendet lux lunae, hoc est, ecclesiae & nouae illius Hierusalem, sicut lux solis, qui est Christus. Et lux solis, hoc est, uerbū Christi & uerbū fidei, quae uera lux est, quae illuminat oēm hominē ueniētē in hūc mūdū, septēpliciter in mysterio *Edomēd*.

Nunc superest postremo, ut Ostandro tam suauiter ridenti & in sophistica sua delicianti, ad quaestionem, qua credit se funditus doctrinam nostram euertisse, respondere. Quae tamen profecto risu magis (si modò in re tam sacra & seria ridere & ludere licet) quam confutatione digna est, praesertim cū ex superioribus adductis, cū magna et ingēti aduersarij



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

& calumniatoris infamia & dedecore, facile dilui & funditus eueri possit. Sic itaque argumentatur uel cauillatur potius & blasphematur Osiander, inquit: Quauis pater, filius & spūs sanctus sint unum, tamē solus filius est incarnatus, non pater & spiritus sanctus. Ergo etiamsi fides & charitas essent unum, adhuc tamen sola fides iustificare posset, & charitas nō iustificare. Non ualet igitur consequentia tua. Imō uero maxime ualet Osiander: Quandoquidem uerbum fides & charitas sunt unū, Ergo uerbum dei & charitas aequē iustificānt atque fides. Quia haec tria diuina & caelitus inspirata uerba, sunt in Christo in unitrino illo uerbo dei unum, unum corpus spirituale, quo caro nostra uertitur in spiritum, ut amplius nō simus in carne, sed in spiritu, siquidem spiritus dei in unitrino illo uerbo inhabitat in nobis. Et unitrinum illud uerbum, ut in Christo caro factum est, sic in nobis fit spiritus, ut spiritus Christi carnem nostram uertat & regeneret in spiritum. Quapropter hic rursus nihil omnino agit aduersarius, nisi q̄ magnam suam & singularem cecitatem & scripturae sacrae inscitiam (taceo nunc de impietate) traducit, & toti orbi Christiano, si aliās fuisset incognita, prodit et manifestat. Et primo quidem, q̄ mysterium di. uinū os unionis, unita



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

tis & trinitatis diuinae prorsus ignorat. Secundo, & aut caeca ignorantia, aut (quod magis credo) inaudita sophistica & mentiendi libidine & plane diabolico astu, æqui uocat hæc uerba: Solus, sola, solum. Tertio, & cum magna blasphemia, sicuti fidem facit monacham solam & solitariam iustificantem, saluantem, uincentem, triumphantem, uitam æternam largientem: interim tamen temporariam & in tempore cœpisse. Et aliquando cum omnibus promissionibus, quas apprehendere & retinere debet, plus quàm epicureo more interituram & morituram asserens: Sic etiam facit et asserit Christum Iesum, filium dei uiuentem, & ab æterno cum patre regnantem, *ὁμοῦστος ὁμοῦπρόσατος*, eiusdem essentiae & substantiæ cum patre, esse monachum, solum, solitarium, sine patre & spiritu sancto incarnatum. Nam cum asserit & ait, Solus filius fuit incarnatus, nõ pater & spiritus sanctus: nõne hoc est unitatem dei & uerbi, imò ipsam deitatem in Christo negare? & dicere impie in corde suo, Non est deus, non est dei filius, nõ est Christus? Præterea nõne hoc est cõtradicere toti scripturæ & Christi ecclesiæ, in primis aut Pauli uerbis, qui inquit ad Colos. ij. q. in Christo inhabitat omnis plenitudo deitatis corporaliter, Et ij. Co. v. q. deus erat in Christo? Et quid clarius



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

ipsiusmet Christi testimonio, in responso nostro theodidactico (quod aduersarius plane ὄνος λόγος ausus est appellare a suo ipsius effectu & officio λογοςιδιαιτι κός, cum ipse plane sit plus quam λογοςιδιαιτι κός) adducto reperiri potest, ubi Christus Ioan. xiiij. inquit: Ego sum uia, ueritas & uita, Nemo uenit ad patrem nisi per me, Si cognouissetis me, & patrem meum utique cognouissetis, et nunc cognoscitis eum, et uidistis eum? Et deinceps urgete Philippo, ut ostenderet patrem, ait: Philippe, tanto tempore uobiscum sum, & non cognouisti me? Philippe, qui uidit me, uidit & patrem: & quomodo tu dicis, ostende nobis patrem? Non credis, quod ego in patre sum, & pater in me? Ioan. x. inquit rursus CHRISTVS de se & patre suo loquens: Ego & pater unum sumus.

Cum itaq; infert & concludit Osiander, quod filius fuerit incarnatus, non pater & spiritus sanctus, nonne indissolubilem & inseparabilem unitatem dei & diuinae trinitatis scindit, dissipat, uiolat, & blasphemus dicit in corde suo: Deus non est unus? homo Iesus Christus, dei atque hominum mediator & conciliator non est unus? sed alius & diuersus, nempe ipsissimus Antichristus, quem colit & docet Ca



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

cosander, non iam dignus ut appelletur Osiander,  
 horribilem comminationem & maledictionem, quam  
 CHRISTVS Ioan. v. detonat, in se prouocans,  
 ubi inquit: Gloriam & claritatem ab hominibus non  
 accipio, sed cognoui uos, quod dilectionem dei non ha-  
 beat in uobis. Ego ueni in nomine patris mei, nec re-  
 cipitis me: Si alius, scilicet Antichristus, uenerit in  
 nomine suo, illum recipietis. Hic plane CHRIS-  
 TVS ipse suos Antichristos & illius ministros  
 & præcones depingit, qui non solum dilectionem dei  
 ipsi non habent, & CHRISTVM in patris  
 nomine uenientem non recipiunt, sed alios etiam à ue-  
 ra charitate & dilectione dei, ab ipso CHRIS-  
 TIVO, qui nihil est, quàm incarnata charitas & lex  
 dei in carne nostra inscripta, abducentes, cum dicunt  
 & docent: Sola fides iustificat, charitas non iustifi-  
 cat: Solus CHRISTVS est incarnatus,  
 Verbum dei quod est deus, non est incarnatum. De-  
 us pater & spiritus sanctus non est in CHRIS-  
 TIVO incarnatus. Et tamen inanibus, falsis, fictis  
 & simulatis uerbis dicunt interim, & uerum dicendo  
 mentiuntur, & mētientes uerū dicūt inuiti & ignoran-  
 tes, asserētes patrē, filiū & spūm sanctū, unū esse. Et  
 id quidē uerbis interim inaniter p̄ficiētur, & re negāt,



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

ne palam ab omnibus & ipso imperito vulgo impietatis & blasphemiae arguatur. Possunt ne quæso nunc Ecclesiastæ illi toties blasphemii, quod uerbo in scripto illo suo fuderunt, negare, quod unitatem dei, unitatem diuinæ trinitatis, unitatem uerbi, unitatē fidei, unitatem spiritus, unitatem corporis Christi, unitatē ecclesiæ (quam tam crudeliter & impie sciderunt atque uiolarunt) prorsus ignorarunt? Non possunt profecto infictari unquam. Nisi manū & chirographum, quo epistolam, qua mihi respondetur, subscripserunt, negare, ac sese mihi nunquā respondiſſe aſſerere uelint. Aſſeruatur & custoditur epistola illa, qua conuenit, diligentia & cura, ut in concilio generali aliquando tandem futuro, integra & perfecta exhiberi poſſit.

Scriptura tota non solum docet, sed clamat et detonat unitatem, unionem uerbi fidei; spiritus, corpus Christi & ecclesiæ, toties & tam sæpe, ut magni miraculi uice sit, quod aduersarij illi non mei, sed Christi illiusque uerbi, cum tota schola Lutheranorum tam cæci fuerint, & quod uidentibus oculis non uiderint, neque animaduernerint mysteriū  $\text{ἡ ἑνωσις}$  unitatis & unionis diuinæ, toties in scripturis repetitum & inculcatū.

Moyſes Deut. vi. (ut paulo ſupius locus hic quo quod inductus eſt) clamat, ueluti cupiens populum Iſra-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

eliticū à graui somno exuscitare, ut intelligat tandem unitatem dei & deum esse unum & solum, & inquit: Audi Israel: Dominus deus noster, dominus unus est. Et statim inferius eodem loco: Dominum deum tuum timebis, & illi soli seruias. Hic Moyses deum & unum & solum appellat. Quoties Apostolus Rom. v. mysterij unitatis meminit, cum unum Adam toties cum uno Christo confert & comparat, asserens per unum intrasse peccatum & mortem, item per unum iustificationem & uitam, per unius delictum propagatum esse malum in omnes homines ad cōdemnationem. E contra per unius iustificationem propagatum esse bonum in omnes homines ad iustificationem uitæ: Per unius inobedientiam nos esse peccatores, & per unius obedientiam iustos. Similiter ad Ephesi. iij. nonne Apostolus elegāter expressit mysterium  $\epsilon\delta\iota\mu\omega\upsilon\sigma\iota\varsigma$  unitatis & unionis, ueluti dehortans nos à pernicioſa seclorum discordia, in qua nunc ecclesia cōstituta est? Iubet nos esse debere tolerantes inuicem per charitatem, & seruare unitatem spiritus per uinculum pacis, ut simus unum corpus & unus spiritus, quēadmodum uocati sumus in una spe uocationis nostræ. Inferēs unū esse dominum, unam fidem, unum baptisma, unum deum atque patrem omnium nostrum, qui est super omnia



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO;

Et per omnia et in omnibus nobis. Deinde, ad Timotheo. ij. magnifice testatur Apostolus, quod nos huic diuinae unitati uniamur, et unum corpus et unus spiritus per Christum efficiamur, ubi inquit: Deus uult omnes homines saluos fieri, et ad cognitionem ueritatis uenire, subiungens: Unus enim deus, unus etiam conciliator dei atque hominum, homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum precium redemptionis pro omnibus, ut esset testimonium temporibus suis, in quod positus sum ego proeco et apostolus. Veritatem dico in Christo, non mentior. 1. Co. xj. docet, quo pacto debeamus inseri unitati diuinae, et retinere unionem illam caelestem, et inquit: Qui adheret Deo, unus spiritus est. Haec omnia diuina mysteria, quin potius prima elementa et fundamenta sacrae scripturae omnia ignorat Osiander, cum toto suo impio collegio ecclesiarum, si saltim hoc nomine interim digni sunt, cum tam crudeliter unitatem ecclesiae Christi persequantur, scindant atque uiolent. Ignorantes aut inaudito dolo mysterium et uocant et ignorare uolentes, et non solum indissolubilem diuinae trinitatis unitatem uiolantes, sed etiam quo pacto nos puritatem uerbi et fidei, diuinae illi triadi uniamur, quod unum corpus et unus spiritus, atque adeo unum cum deo patre filio et spiritu sancto in Christo illiusque uerbo est



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

ficiamur, non intelligentes, & unionis certissimam cōsolationem obscurantes, quam Christus nobis promittit, q̄ in æternum perire non possumus, nec quisquam nos de manu patris CHRISTI IESU rapere ualeat, Quia pater maior omnibus est, & de manu patris rapere nos nemo potest, præsertim cum pater & filius unum sunt, & nos cum Christo unum corpus & unus spiritus atque adeo unum sumus.

Has tamen ueras, firmas, & aduersus mundum, mortem, diabolum & inferorum portas inuictas promissiones: Irritas, inanes, incertas & prorsus dubias facit & cōstituit Ostander, cum asserit fidem ab æterno non fuisse, neque in æternum duraturam, in tempore cœpisse, & aliquando tandem etiam euacuandam atq̄ irritandam esse. Ter impie & crudeliter asserens, maiorē blasphemiam excogitari non posse, q̄ dicere & docere, Deum cum creatura sua esse unum, sicuti pater filius & spūs sanctus unum sunt. Tanq̄ uero Christus non fuerit & homo & deus, creatura & creator: & nos creaturæ credentes, & spiritum Christi habentes, non simus unum corpus & unus spiritus, quinpotius unū cum Christo & in Christo, contra tam claras inuolabiles scripturas, & contra consensum totius ecclesiæ Christi.



## OSIANDRISMVS ET LVThERANO

Hic posset rursus crudeliter impia insultatio & interrogatio Osiandri in autorem & assertorem, uel desertorem uerbi ueritatis potius, conuerti, cum ait: Quæ autem maior blasphemia excogitari potest, quæ deum cum opere suo & creatura esse unum, sicut pater, filius & spiritus sanctus unum sunt? Vt nunc sic inuertatur insultatio & rogatio in blasphemantem autorem, & dicatur: Quæ autem maior blasphemia esse excogitari potest, quæ dicere, Deum cum opere suo & creatura credente, uerbum, fidem & charitatem habente, in Christo non esse unum, sicut pater, filius & spiritus sanctus unum sunt? cum tota scriptura unanimiter in perpetuam unitatem uerbi & fidei consentiat, oēs uere credentes, esse cum Christo unum corpus & unum spiritum, imò unum & consummatos in unum, Iohā. xvij.

His ignorantia & cæcitatibus uel obstinata potius malitia nebulis semel conceptis, pergit impie asserere, quod solus pater generat deum, quod filius & spiritus sanctus non generant deum, scindens & uiolans diuinam unitatem & unitrinam illam deitatem. Tanquam uero in conceptione Christi, cum deus incarnatus est, dictum non sit uirgini matri: Spiritus sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obumbrabit tibi. Et præterea cum constet & inficiari nullo modo possit, quod de-



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

us nunq̄ est Lutherano more solus monachus et solitari-  
 rius, sed unus solus & trinus. Et quod deus pater  
 nunq̄ est absq̄ filio & spiritu sancto, sed est ab æter-  
 no & in æternum trinus, solus et unus, & hi tres unum  
 sunt, ut inquit Iohannes 1. cap. v. quæadmodum uerbum,  
 fides & charitas in Christo, in uerbo, in spiritu unum  
 sunt. Quandoquidem uerbum dei Christus est, uerbum  
 Christi fides æterna dei ueritas, quæ ex ore altissimi  
 prodijt, primogenita ante omnẽ creaturam. Uerbum  
 autem fidei, charitas est: quia uerbum fidei, quod est  
 Christus, nihil præcipit nisi charitatem, ut iam sæpi-  
 us dictum est, & semper dicendum & inculcandũ est.  
 Ergo hæc tria diuina et cælestia uerba in uerbo fidei,  
 quod est Christus, unum sunt, ut superius quoq̄ dedu-  
 ctum est.

His iactis rursus atque recollectis fundamentis,  
 Argumentatio Osiandrina, qua asserit Christum  
 solum incarnatum, patrem & sp̄m sanctum non esse  
 incarnatum, sua sponte, uel me tacente, cum deslenda  
 & perpetua illius ignominia corruit. Et fit illius rui-  
 na magna, Quia super arenam & Babel, uerbum con-  
 fusionis & diuersitatis, non super petram, neq̄ super  
 fundamentum apostolorum & prophetarum, summo  
 angulari lapide, qui est Christus Iesus, uerum unita-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

tis uerbum, constructa est. Nam deus pater & deus spiritus sanctus nunquam est nec esse potest solus, monachus Lutheranus, solitarius, orbatus filio sine uerbo fide & charitate: quia diuina illa & precipua uirtutes dei, & hypostases caelestis essentiae, nunquam a deo abesse possunt: quia si deus esset sine uerbo fide et charitate, deus non esset. Nam sine uerbo & fide uerax uon esset, Sine charitate bonus, clemens misericors non esset: quod sane impium est non solum dicere, sed etiam cogitare. Praeterea cum filius dei uiuentis, dominus noster Iesus Christus, cum patre & spiritu sancto coaeternus, <sup>ὁμοούσιος</sup> eiusdem essentiae & substantiae in trinitate unus sit, atque adeo unum: quia tres sunt qui testimonium dant in caelo, Pater, uerbum & spiritus sanctus: & hi tres unum sunt, 1. Ioan. v. eod. sequitur necessario & irrefragabiliter, quod quemadmodum deus pater & deus spiritus sanctus solus, monachus Lutheranus, solitarius, orbatus & priuatus filio suo unigenito & primogenito uiuentium & mortuorum, nunquam est, nec esse potest, quod sic etiam filius dei uiuentis, Lutheranus monachus, solitarius, orbatus & priuatus patre & spiritu sancto, nunquam est nec esse potest. Quia hi tres unum sunt, coaeterni, <sup>ὁμοούσιοι</sup> consubstantiales & essentiales, ab aeterno in



◊ RVM ANTICHRISTIANISMVS. ◊

æternum. Si itaq; filius solus & solitarius sine patre  
 & spiritu sancto non est, nec esse quidem potest, igitur  
 nec solus quidem incarnatus est: quia sine patre  
 & spiritu sancto & absq; diuina illa & æterna uir-  
 tute esse & abesse non potest: quia pater filius & spi-  
 ritus sanctus unum sunt, & pater absq; filio, & filius  
 absq; patre, & spiritus sanctus ab utroq; esse & ab-  
 esse nunquam potest: quia pater est in filio, & filius  
 in patre, & spiritus sanctus in utroq;, ut testatur uer-  
 bum ueritatis & unitatis Christus ipse Ioan. xiiij. ut  
 superius latius deduximus. Et sicuti ista omnia recte  
 & sancte dicuntur de diuina illa & cælesti trinitate,  
 sic etiã de unitrino uerbo. Nã sicuti pater filius & spi-  
 ritus sanctus unũ sunt, & pater sine filio, et filius sine  
 patre & spũs sanctus sine utroq;, & uterq;, tã pater  
 q; filius, sine spũ sancto esse nõ põt, ita etiã uerbũ fi-  
 des charitas, unum sunt, & uerbum sine fide, & fides  
 sine uerbo, & charitas sine utroque, & uerbũ & fi-  
 des iustificãs sine charitate esse non potest. Et quã-  
 uis insolẽs et insuetum sit, ut dicamus aut doceamus, q;  
 pater aut spũs sanctus sit incarnatus: tamẽ certum &  
 indubitãtũ ẽ, q; pater & spũs sanctus in Christo sunt,  
 et in Christo et in uerbo dei incarnati sunt, quãdoq; dẽ in  
 Christo inhabitat tota plenitudo deitatis corporaliter: et



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO,  
uerbum dei, quod caro factum est, habitabit in nobis.  
Hinc Christus solus monachus & Lutheranus, incar-  
natus non est, neq; hoc casu ullo modo Lutheranus es-  
se uult neq; potest, quia non uult esse monachus solus  
& solitarius. Hinc toties deprecatur & abhorret  
(ueluti prædicens & prænuncians sectam Luthera-  
norum solam monacham aliquando futuram) esse &  
appellari solus, adeo ut seipsum de hoc nomine loquen-  
tem corrigat atq; emendet, & solus esse uideri & ap-  
pellari non uelit. Ioan. xvi. inquit: Ecce instat tempus  
& iam uenit, ut dispergamini unusquisq; in sua, meq;  
solum relinquatis, & tamen non sum solus. Et addit  
rationem, quam toties Lutheranis inculco & prædi-  
co, & ait: Non sum solus, quia pater mecum est. Ec-  
ce hic Christus, (sicut olim Helias solus) ab omni-  
bus relictus erat, & tamen non uult esse solus, quia  
contra suam diuinam naturam essentiam & proprie-  
tatem est & pugnat, q; sit solus, q; sit monachus, q; sit  
Lutheranus, q; sit sine patre & spū sancto, sine uer-  
bo fide & charitate, quæ illius maximæ & proprie  
diuinæ sunt uirtutes, quibus cognoscitur, diligitur &  
colitur. Sed ecclesiastæ fortasse cum tam numerosa  
Lutheranorum secta & schola, unico loco scripturæ  
non credent, q; filius dei uiuentis Iesus Christus (pro



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

pterea q̄ eum tam crudeliter in uerbo suo flagellant,  
irridēt, spinis & sophistica sua plus q̄ spinosa & tor-  
tuosa corona coronant, blasphemant, crucifigunt, &  
quantum in illis est occidunt, sepeliunt, extinguunt,  
non uelit esse Lutheranus, monachus, solus, solitari-  
us: nisi uideant aliud testimonium, ueluti secundum &  
alterum testem, ut in testimonio duorum stet omne uer-  
bum. Nam testimonium unius, est testimonium nulli-  
us. Ea propter addemus & alium testem non uulga-  
rem, sed ipsummet Christum ueritatis æternum ueris-  
simum & constantissimum testem, q̄ non uelit nec pos-  
sit ullo modo esse Lutheranus monachus solus, solita-  
rius, sine patre & spiritu sancto. Ad quod sane in-  
stitutum Christus rursus atq̄ iterū allegat, quod ego  
tam sedulo Lutheranis hæcenus prædico, & quan-  
tum possum clamo. Sic enim deprecatur saluator no-  
ster monachismum & Lutherismum à sese Ioan. viij.  
ueluti Lutheranis monacham illam & carnalem sine  
uerbo & fide fidem exprobrans, & Lutheranos atq̄  
ecclesiastas meos, in uerbo fide & charitate tanto pe-  
re dilectos alloquens, inquit: Vos secundum carnem iu-  
dicatis, ego non iudico quenquam. Porro etsi iudicē  
ego, iudicium meum uerum est, quia solus non sum, sed  
ego & qui misit me pater. Quin & in lege uestra scri-



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

ptum est, quòd duorum testimonium uerum est. Ego sum, qui testimonium fero de meipso, & testimonium fert de me, qui misit me pater. Dicebant ergo tum Iudaei & nunc Lutherani, Vbi est pater tuus, cum tu solus sis incarnatus, non pater & spiritus sanctus? Respondit IESVS uno eodemq; responso, ut olim Iudaeis, ita nunc Lutheranis & Ecclesiasticis Norimbergen. & ait: Neque me nouistis, neque patrem. Si nouissetis me, & patrem meum nouissetis. Ecce hic habent Lutherani duo clarissima testimonia, non alicuius angeli, non prophetae, nõ apostoli, sed ipsius met Christi, q; solus non sit incarnatus Christus, quòd solus non iustificet, q; illius omnipotentissima fides, quae ex ore patris sui altissimi prodijt, primogenita ante omnem creaturam, sola & monacha non iustificet, sed monarcha sola unitrina.

Præterea, q; neque pater, neque filius, neque spiritus sanctus solus, monachus & Lutheranus sit nec esse uelit nec possit. Et quemadmodum Osiander odibili sua sophistica efficere & probare non potuit, q; Daniel propheta fuerit Lutheranus, aut q; Lutheranorum scandalosam & impiam locutionem, qua asserunt: sola monacha fides iustificat, unquam probarit,



## RVM ANTICHRISTIANISMVS.

quamvis uiderit uisionem solus, monachus & solitari-  
us: ita multo minus Ostander etiam ipso Archisyn-  
agogo Martino Luth. & tota Lutheranorum scho-  
la adiuuante, probare unquam poterit, & aut pater,  
aut filius, aut spiritus sanctus sit solus, monachus Lu-  
theranus, diuinae trinitatis mysterio orbatus & pri-  
uatus.

Ex quibus omnibus clarissime consequitur, & neque  
pater generat solus, neque filius solus fuit incarna-  
tus. Et sicuti insolens & insuetum quidem est, ut dica-  
mus, Pater aut spiritus sanctus est incarnatus: ita etiã  
insolens & insuetum est, ut dicamus, & solus filius fuit  
incarnatus. Si autem spiritum sanctum & patrem ab  
incarnatione Christi excludere uolumus, quemadmo-  
dum excludit hic Ostander, & asserit, & solus filius fu-  
it incarnatus, & quod pater & spūs sanctus non fue-  
rint incarnati: tunc non solum insolens & insuetum est,  
sed plane hæreticum atque impium, quia in Christo  
inhabitat omnis plenitudo deitatis corporaliter: Ideo  
solus non est incarnatus, quia solus nunquam est, nec  
esse potest. Quia pater, filius & spiritus sanctus unū  
sunt, sicuti uerbum, fides & charitas unum sunt. Et  
quemadmodum sola monacha Lutherana fides non  
iustificat, sic solus solitarius monachus Luthe-



OSIANDRISMVS ET LVTHERANO  
ranus filius dei, nõ fuit incarnatus: sicuti fides sola mo-  
narcha Luthelanorum carnem nostram non uertit in  
spiritum, neque iustificat sola, sed sola monarcha &  
unitrina. Constat itaque sancte & pie dici, Sola mo-  
narcha unitrina charitas iustificat, sicut sola monar-  
cha unitrina fides iustificat, sicut etiam solum monar-  
chicum unitrinum uerbum iustificat.

Eat nunc Osiander cum collegis suis, & sua bilin-  
gui & trilingui eruditione, & fateatur sese esse ma-  
gnum theologum, exquisita sacrarum scripturarũ &  
bonarum literarum omnigena scientia & doctrina in-  
structum, tanta superbia & fastu, ut quod sibi magno  
supercilio sumit, mihi non solum adimat, sed etiam cõ-  
munem sensum detrahat, ut omnino nesciam illius so-  
phisticam intelligere, nec satis sentiam, uincam ne an  
uincar, uictus ne an uictor discedam. Ego plane fate-  
or me nihil scire, neque gloriari posse, nisi in uerbo, fi-  
de & charitate Christi Iesu, illiusq; cruce, per quam  
mibi mundus crucifixus est, & ego mundo, per quã de-  
nique mihi caro mea crucifixa est, & ego carni. Et li-  
bere ac libenter cum Apostolo Paulo 1. Co. viij. confi-  
teor & confirmo, q̄ scientia inflat, charitas uero ædi-  
ficat. Quod si quis sibi uidetur aliquid scire, nondum  
quicq̄ nouit, quemadmodum oporteat scire. At si q̄



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

diligit deum, hic cognitus est ab illo. Hinc nihil scire,  
omnia scire est, ut Tertullianus testatur. Et Socra-  
ticum illud: Hoc unum scio, quod nescio. Oportet ita-  
que omnem scientiam & eruditionē Christo illiusq̄  
uerbo diuino transcribere, & dare gloriam deo, ne  
frustremur per cogitationes nostras, & obtenebre-  
tur inscitia cor nostrum, ut cum credimus nos esse sa-  
pientes, stulti fiamus, iuxta Apostolum Rom. 1. ubi  
inquit: Cum se crederent esse sapiētes, stulti facti sunt,  
mutaueruntq̄ gloriam immortalis dei & æterni uer-  
bi καὶ τὸ λόγος Christi Iesu, non solum per imaginem  
τὸ εἰκόνος, uerum etiam Antichristi. Eapropter ad-  
hortor nunc tandem ecclesiastas Norinbergen in pri-  
mis tamen Osiandrum, & obtestor per dilectionem  
spiritus, per uerbum, fidem & charitatem Iesu Chri-  
sti, ut posito supercilio & fastu, confiteantur tandem  
peccata & errores suos, & deinceps obtemperent  
Apostolo ad Gala. 3. docenti & fideliter suaden-  
ti, ubi ait: Inuicem alij aliorum onera portate, & sic  
complete legem Christi. Et subiungit grauissimā sen-  
tentiam Apostolus, inquit: Nam si quis sibi uide-  
tur aliquid esse, cum nihil sit, suum ipse fallit animum.  
Opus autem suum probet unusquisq̄, & tunc in semet  
ipso tantum gloriationem habebit, & non in alio.



## OSIANDRISMVS ET LVTHERANO

Vnusquisque enim propriam sarcinam baiulabit. Et pergit adhortari nos Apostolus, quomodo in docendo uerbo et catechizandis alijs nos gerere debeamus, & inquit: Communicet autem, q catechizatur sermone, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. Huic grauiſſimo dicto Apostoli, si Osiander cum suis collegis obtemperasset, hac tam acri & acerba reprehensione & catechismo, quanuis admodū necessario, carere potuissent. Nempe si posito supercilio, sermone & uerbo ueritatis à me Norinbergæ catechizati, uicissim sermone & uerbo ueritatis & unitatis, non mendacij & Babel, scienter & prudenter contendere uoluissent: memores saltem tã fraternæ admonitionis, quã in fine epistolæ nostræ adiecimus, tanto studio dehortantes ecclesiastas ab odibili & deo & hominibus inuisa sophistica, allegantes apposite illud Eccle. xxxvij. Vbi inquit: Qui sophisticè loquitur, odibilis est, & in omni re defraudabitur. Non enim illi data est à Domino grãtia, omni enim sapientia defraudatus est. Huic unico dicto si obtemperasset, et animum attendissent, hac tota molestia & perpetua infamia, qua seipsos coram toto orbe Christiano traducunt, & deridendos propinant, carere, meq; hoc reſpondendi labore & fastidio leuare potuissent.



RVM ANTICHRISTIANISMVS.

Sed præstabat fortassis, diuino & prudentissimi  
mo consilio dei corda illorum indurari, obcæcari, &  
hoc pacto contra uerbum CHRISTI sophisti-  
cari, ut CHRISTVS ostenderet in mini-  
stris Antichristi (in clarissima totius Germaniæ  
urbe & Repub. quæ ueluti in sublimi specula posita,  
reliquis omnibus Lutheranis exemplum celeris pœni-  
tentia statueret) potentiam uerbi sui, & ut iugulare-  
tur Antichristus non solum in Germania, sed & in  
tota Repub. Christiana, & ut annunciaretur nomen  
CHRISTI in tota terra. Quod faxit Chri-  
stus in omnipotentia uerbi sui, Amen.

QUARTVM & postremum caput Osi-  
andrismi & Lutheranorum Antichristia-  
nismi, quo etiam Osiander a Lutherismo, ut  
olim Paulus a Iudaismo ad Christianismum  
uolenter & admirabiliter reuocatur & con-  
uertitur,